

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LUCEAFĂRUL

SĂPTĂMÎNAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
ANUL X — Nr. 50 (294) ● Redactor-șef EUGEN BARBU ● Simbătă 16 DECEMBRIE 1967

ZAHARIA STANCU

Minutul de tăcere

Toamnă și iarnă, iarnă și toamnă.
Pentru fiecare din noi
A trăit cândva o singură doamnă,
O singură și mult iubită doamnă.

Iarnă și soare, zăpada piere.
Pentru fiecare din noi
Sosește un minut de tăcere,
Un singur minut de tăcere.

Fluturii au aur pe aripi,
Aur pe suflet avem și noi,
Nu vă atingeți de aurul fluturilor,
De aurul oamenilor, de aurul oamenilor.

Mă uit la zăpadă și nu știu
Eu mă topec și ea se topește?
În amurg soarele se aseamie
Cu o vatră de jar, doar c-o vatră de jar.

„Peisaj ișjean de iarnă” de NECULAI POPA

SĂPTĂMÎNA

Perspective ale inteligenței românești

Evenimentele care se succed în timp n-au și nu pot avea valoare în sine; ele sînt bune sau rele, însemnate ori banale, în măsura în care se înscriu ferm și durabil în sfera realului, în măsura în care încorporează și sînt propulsate de cit mai multe idei-lumină, în măsura în care sînt apte să sintetizeze cîștigurile anterioare și, mai ales, să arunce lungi fante de lumină în viitor, penetrînd și modelînd perspectiva, acea teribilă aspirație care a tulburat dintotdeauna oamenii, fascinîndu-i în neistovita lor tentativă de a cunoaște necunoscutul, de a-l îmbuna, de a-l transforma în inversul lui. Așadar, realismul, ideea-lumină și dimensiunea perspectivei.

Recenta Conferință Națională a Partidului exprimă în chip plenitudinar aceste trei calități. Impresionante și semnificative mi se par procesele firești, cotidiene, „nesărbătorești”, care au condus la acest mare sfat al Partidului Comunist Român: ideile și tezele privitoare la îmbunătățirea organizării și conducerii vieții economice și sociale s-au aflat, timp de două luni, în dezbaterile celei mai largi opinii publice, avînd amploarea unui adevărat referendum la care au participat Partidul întreg, țara, poporul. Conferința Națională a Partidului și Sesiunea deschisă a Marii Adunări Naționale au fost momentele culminante ale acestei largi consultări, au fost încoronarea unui stil al muncii de partid; într-un asemenea context capătă înțeles deplin și dimensiuni reale expresiile „gîndire colectivă”, „conducere colectivă”, „muncă colectivă”. Aceasta e calea pe care, în procesul edificării socialiste, virtuți specifice ale poporului nostru — autodepășirea, luciditatea, realismul, înțelepciunea, curajul — se impun, aș zice, cu putere de lege, traducîndu-se în măsuri binefăcătoare care dau noi dimensiuni și noi structuri vieții moderne a României. A fi capabil să descoperi în oameni filoanele curajului, ale inițiativei și priceperii, a fi capabil să le stîrnești și să le sporești, dîndu-le finalitate, sens social, în condiții de afirmare plenară a personalității, înseamnă clarviziune, perspicacitate, calm, echilibru, calități din care partidul și-a făcut un țel permanent, urmărindu-le pînă la consecința numită fapt. Prin acest mod de a lucra, de a conduce, Partidul se impune încă o dată în conștiința poporului drept forul cel mai înalt de voință, gîndire și de inteligență românească. Vor trece ani mulți și oricare ar fi perimetrul în care activăm — economie, cultură, administrație — nu vom osteni să muncim, cu dăruire și entuziasm, în spiritul hotărîrilor Conferinței din decembrie, pe care am aprobat-o cu un sentiment de răspundere partinică, de mîndrie patriotică. Ce act de valoare națională putea mai bine și mai firesc încorona împlinirea celor două decenii de la proclamarea Republicii, forma juridică și de stat a puterii celor ce muncesc! Ce alt act de valoare istorică putea mai bine marca încheierea cu bine a acestui an rodnic din istoria și destinul poporului român și — totodată — să fie evenimentul-ștafetă către anul 1968, în care vom intra curînd!

POP SIMION

NICHITA STĂNESCU

INVOCARE

Tara iar mă smulge din cuvinte și din gîndul singur care-l am muntelui din nou li spun părinte sărutîndu-l ram cu ram.

Ies din ochiul negru al tăcerii și privire iar mă fac privind paltinii, stejarii, cerii pururea cuvîntu-mi, adumbrînd.

Maică Românie, lasă-ți norul tău de ploșie și fecund
Maică, ține-mi-mi în palmă zborul pururi juvenil și căscînd.

PANTA REI

Oh, privirea are simbuluri ca și cum ar fi o fructă, calul inimii pe dimburi de din iarbă ei se-nfruptă.

Stau și nu mă clatin, stau chiar în cerul de cuvinte nenăscute ce erau ca sămînța cea de linte,

Ca porumbul, ori, ca grîul ori ca meteorul care tale în piezîș pîrîul cu semînțe vechi, de soare

Panta Rei se-nfioară, tot ce curge numai tu, în mijloc de vieți stai, țară, pururea atunci și-acu.

ȚARA

Ce am eu mai curat în mine, somnul străbătut de vise vechi; ce ai tu mai curat în tine, lemnul arbore cu verzi urechi,

Ce am eu mai ascuns în mine sîngele mișcînd al gînd, ce ai tu mai curat în tine amirosul de pămînt

Oh, și ce am sînt pe lume dulcele pămînt al tău, de vis și tot ce-l în tine nume de căisă din căis

totul, tot ce este adevăr stă-n îmbrățișarea noastră ramură cu flori de măr și c-o pasăre măiastră.

URARE

Decabal, să-mi dai o frunză roșie din pomul tău cu o fructă-n ea lehuză la mijloc de bun și rău.

Și tu, Ștefan Doamne, dă-mi limba ca de clopot mare, despîcînd în două vămî între lună și-ntr-o soare.

Tu, Avrame Iancule dă-mi din fluturul tău, cîntec, flurie tentacule să întindă peste pîntec

mucii care-mi va naște un băiat cu ochi albaștri demn de noi, divine moaște plutoiare-n cer ca aștrii

Cei prevestitori de bine și de liniște în țară și născuți într-o vechime care n-a-nvățat să moară

Fi-mi-ar duhurile voastre adevărul din priviri pururi mîndre, pururi caste martore la noi iviri.

DISTINGUO

BAUDELAIRE În literatura română

(VI)

Spre norocul literaturii noastre, apărea însă volumul Florii alese din Les Fleurs du Mal de Al. Philippipe, de asemenea în 1934. Autorul Aurului sterp, unul dintre cei mai notorii poeți ai generației imediate de după primul război mondial, făcea dovada unei intimități certe cu poetul tradus, mai cu seamă pe latura inspirației satanice, fiind dintr-o dată evident că însușiri artistice personale îl așezau deasupra tuturor traducătorilor de pînă la el. În privința unor poeme ca O călătorie în Cythera, Albatrosul, Frumusețea, Balconul, Sîrîrul și Potriviri (Corespondanțe) el lucrează în admirabile echivalente românești, surprinzînd și reținînd specificitatea lirică a originalului. Era totuși de observat că Philippipe izbutise cu deosebire în bucățile de lirism indirect, oarecum obiectiv, adică în acelea de o exterioritate mai bogată, de ordin simbolic, unele denivelări existînd în poeme de lirism direct sau fluent. Totodată eminentul traducător se opriese de predilecție, cu rezultate — e drept — nemăcunoscute la noi, asupra părții infernale a dipticului moral baudelairean, trecîndu-i cu vederea complementul de inocență paradiziacă. Se propaga astfel printre cititorii români numai obrazul morbid și demonic al poetului, căruia călătoreț obraz al chipului său moral, suav și angelic, îi rămăsese ca și necunoscut. Ion Pillat și-a dat fără îndoială seama de neajunsul acestei parțialități. Volumul lui de Traduceri din Baudelaire, apărut în 1938, fusese precedat în 1936 de Portrete lirice, în care studiul Actualitatea lui Baudelaire arăta reflecția sa mai veche asupra poetului, pe care avea să-l traducă sau chiar îl traducea în același timp. El stăruise asupra dublei înfățișări a lirismului din Les Fleurs du Mal, asupra oscilațiilor între Lucifer și Dumnezeu — în ordinea teologică, între mulțesa Jeanne Duval și Doamna Sabotier — în ordinea erotică; Pillat reflectase la antinomia structurală a marelui poet, fie singur, fie ajutat de un Gogol sau de Reynold, care reformulase, probabil după Leconte de Lisle, și dezvoltase paralela dintre Florile răului și Divina Comedie, de un Stanislas Tu-met, care descoperise în opera lui cele mai patetice „chemări” ale Divinității din lirismul francez al secolului XIX, sau de un Jean Royère, care îi arătase pînă atunci componenta de misticism religios. Așa că noul traducător din 1938 propunea, după cum se exprima el în prefață, „un buchet de patruzeci și cinci de bucăți lirice care, cu excepția numai a trei dintre ele... nu-și găsiseră încă tîlmăcitor”. Cit privește traducerea în sine, ea conține libertăți, unele românzări silnice și chiar erori, care o sînt la distanță apreciazabil de rezultatele lui Philippipe, alăturîndu-li-se doar cu ultimele poezii (Heautontimorumenos, Privesc, Soarele, Sîrîrit de seară, De dragul minciunii, Bătrînei slujitoare, Alegoria și Visul unui curios), care mențin totuși pe l. Pillat printre cei mai de seamă traducători români ai lui Baudelaire.

După Philippipe și Pillat, traducătorii mai insistenți sînt Constantin Stelian și Lazăr Iliescu. Îndeosebi Lazăr Iliescu atrăgea atenția conțraților cu Les Fleurs du Mal, traducere în versuri (1939), arătînd mai întîi o mare îndrăzneală. În adevăr, el venea ca traducător al lui Baudelaire (și nu șovăia) după Arghezi, Philippipe și Pillat. Dar nu numai pentru alții. El îndrăznea mai cu seamă să aducă pe limba noastră poeme ca Châtiment de l'orgueil, A une Madone, De profundis clamavi etc., a căror frumusețe părea pecelluită pentru traducătorii români, fiindcă ea aparține ermetismului spiritual catolic, intranșabil în limba unui popor ortodox, precum și altele ca L'Ennemi, Remords posthume, Que diras-tu ce soir... Le beau navire etc., în care poezia e numai limbă grav, ton de spovedanie pe întuneric, calitate fluventă de lirism pur. Și îndrăzneala nu i s-a dovedit lipsită de justificări. Lazăr Iliescu era alături de stăpîn pe sine încălțîndu-se la poezia catolică și retrăducea poezii care mai fusese traduse de însuși Arghezi (Au lecteur și L'Albatros) sau Philippipe (La Mort des amants); și al cîștiga în aceste împrejurări dificile dreptul să i se recunoască merite deosebite. Între acestea, perspicacitatea de a nu acoperi cu imagini proprii acele porțiuni nude, oarecum scheletice, alături de caracteristice versurilor originale, cit și limbii franceze în general, nu era cel mai neînsemnat.

VLADIMIR STREINU

Aurel Martin e dotat cu un instinct sigur al recapitulărilor. Dar nu acesta este oare indexul istoricului literar care nu prezintă opoziția marelui critic la consulta, desfășurarea, controlul, verificarea opiniilor predecesorilor? Printre acestea ori alături de acestea se nuanțează și ale sale; ele imprumută astfel un fel de temeinicie. Aurel Martin, ca și Al. Căprariu, Ion Lunegu, I. D. Bălan, respinge hazardul ideilor, „dogma” personală, aventurarea subiectivă ori individuală. Insoțit, într-un subiect, Criticul și istoricul literar au nevoie, în prealabil, de un reperoar analitic obiectiv, clar, cu alte cuvinte vizat, dacă nu cumva obiectivat prin și de timp, pe care să-și înalțe propozițiile sau să le confunde (bucuros) și confrunte (deferent) cu acesta. Sentimentul obiectivității lineare ce-l emana scrisul său vine tocmai de aici, din nevoia de soliditate limitată, de a simți un teren ferm sub picioare. Ratiunea criticului este astfel a unui ins conștiințos informat asupra obiectului său și care, la rândul lui, vrea să informeze instructiv, să comunice obedient amănunțimea impresiilor tematice. Echilibrat și meticulos, atent la însușirea și conjugarea frazelor, a vocabulelor, cu grijă față de istoria imediată a fenomenelor, de indiciile și apropiate ale literaturii, Aurel Martin înfățișează o transmisie asamblată o informație lecturală deplină (în cel mai rău caz minimă) asupra unei opere literare. Mai mult, rivnita obiectivitate a textelor sale este obținută, crede autorul, numai în acest fel: în măsura în care cititorul este (într-un limbaj accesibil, audibil, ocotind specialitatea și termenii ei) cel mai complet informat, ghidat, în măsura în care criticul se dovedește sleși ordonat.

Practic, ambiția lui Aurel Martin este aceea a unui creator de „fișe enciclopedice”, cum pare singur a spune undeva. De aici inserțiile recapitulative, referențele la opere paranteze, care, de fapt, nu sînt referențe, ci prefirări prin stia unei experiențe personale a temelor și subiectelor din cărțile parcurse și a părerilor emise de către alții.

Octavian Goga este titlul intinului sinops al cărții. Criticul pornește de la constatarea unanimă: „Nu începe nici o îndoială: cel mai de seamă eveniment literar petrecut (sub raportul liricii) în primul deceniu al veacului e, pentru noi, apariția în 1905 a volumului de debut (Poezii) al lui Octavian Goga. De la Balade și Idile (1900). Literatura românească nu mai înregistrează un asemenea moment, realmente memorabil.” Explică parca lui Goga repositiv critic și reactualizată opiniilor saturate: „Jalea patimă, lacrima, uriașă martează durerea, viforul, amarul, rabulile de cearcăni, furta, strunche infirmate, durările fără leacuri, — vocabule ce vor reveni obodant în întreaga lui poezie — indică încă de acum tonalitatea și tensiunea lirică a versurilor destinate a-l exprima pe de-a-ntregul pe Goga drept cîntăreț al epămirii noastre, exponent adică al suferințelor și așteptărilor ce mălăgășeau în inima românilor aflați sub asuprirea «aparajului cu două capete»”. Aurel Martin, în virtutea aceluși instinct enunțat la început, își conectează afirmațiile la numele lui Lovinescu („Lăcomia și Lovinescu în Critică”), sau: „D. Mica a relevat cu justețe importanța ei populară și chiar asarhică”. „Drept prezența tematicilor naționalismului (și nu sermă lămuritor și Mihail Beniuc și I. D. Bălan în prefetele ce întărețesc edițiile publicate în anii din urmă”, etc. Judecata de valoare a retrospectivității Goga și asupra lui Goga vădit azi, nu limitată de o încredere în puterea formelor sintetice, consacrate, este întemeiată exclusiv sociologic: „Ceea ce conținea însă valoare imboldabilă și Clădăreț și Comandul și Ombra și Rugăcuni și încrederea poetului în viitorul mai bun al tuturor celor spoliați și oropziți, ara sfîșiată împotriva avuritorilor, suflet vaticinar ce străbune versurile, caracterul lor profund popular.”

Ion Pillat. Debutul paginii: „Restaurarea operii lui Ion Pillat în circuitul valorilor recunoscute (prin lăudăbila strădanie de editor și contribuție de interpret a lui Aurel Martin) este un eveniment literar în sine, semnal în procesul de reconsiderare și reevaluare a literaturii noastre interbelice”. Situat pe o asemenea platformă, Aurel Martin realizează portretul cronologic cel mai compact al acestei cărți. Fișa enciclopedică a lui Pillat cuprinde aproape tot ce se vede despre poet, sfîșiat de explicabile rătăcirii de capodoperă, datorate mai ales la doi factori fundamentali: graba sau incultura. Cauzele cauzelor sînt la rîndul lor dintre cele mai diverse. Executînd bilanțul anului, le vom urmări pe toate.

Primele observații pot fi acelea asupra demografiei literare. Abstracte făcînd de autori tradiționali și maculatură pe care de altfel ne-am obișnuit să-l considerăm un rău obiectiv, proza de calitate superioară a anului aparține unei generații de vîrstă literară și biologică mijlocie. Cei tineri nu reușesc decumdată să iasă din anonimatul ilustru. La ei, influența prozei traduse e mare, cum era și de așteptat. Neșansa lor este că această proză străină nu se traduce simultan și sistematic, ci nejustificat de arbitrar. Avem decît perioade de prelectură respectuoase după Kafka, Salinger, Ionescu, Faulkner, ba și după noul roman. Ne întrebăm ce se va întîmpla cînd vor fi tradus Beckett, Dos Passos, Claude Simon, Butor, autori foarte pretabili, sub aspectul formal, la postă. Vom avea atunci alte valori periodice de stiluri? Credem însă că fenomenul nu va dura prea mult. Formele stilistice se cam epuizează. Practica și teoria literară românească au ajuns aproape în faza de sincronizare cu fenomenul literar mondial. Urmează marea confruntare dintre autorul român și autorii de aiurea. Va trebui să se întîmple în proză ceea ce s-a întîmplat în poezie: să vedem nu o imitare și nici o negare a strălucimii, ci o replică.

Interesant este că generația de mijloc de care am vorbit pare a fi înțeleasă cel mai bine lucrul acesta: A. E. Baconsky, N. Breban, Al. Ivasiuc, N. Tic, Vladimir Collin, Leonida Neamtu, Fănuș Neagu, Ion Lungu, Ben Corlaci, Mihail Stolan. Dacă fenomenul are vreo explicație? Da și nu. Talentul în proză are nevoie de timp, dar nu pentru a se verifica, ci pentru a se perfecționa. Acești oameni au beneficiat, pe de altă parte, de o anumită experiență de viață pe care au depășit-o. Proza înseamnă materia faptică nu numai în sens calitativ, ci și cantitativ. A scrie azi ceea ce ai văzut azi este situația cea mai precară a literaturii în proză. Faptele au nevoie de o distanță de ele însele. Perspectiva reactualizării trebuie, apoi, să corespundă simultan unei forme a reactualizării. Faptul, care nu-și găsește formă și structura eficace, aparține hotărîrî infraliteraturii. Dacă experiențele existențiale i-am adăuga experiența literară parcursă de fiecare în parte, am căpăta prin urmare o explicație aproximativă a succesului vîrstei mijlocii. Cel prea tineri aparțin prea mult formelor literare pritoice după modele străine și sînt prea puțin angajați într-o problematică acută; despre cei în vîrstă am spus totul.

Am pronunțat frecvent cuvintele formă și problematică. Ele reprezintă de fapt cele două puncte de reper între care pot fi situați, mai mult sau mai puțin hotărîrî, oricare dintre prozatorii noștri. Vorbim dintr-o dată, întrebîndu-ne o terminologie diferită, de mereu aceste două cuvinte: problemă, document, comentariu, confesiune etc. pe de o parte; de imagina-

Henri de Régnier, a lui Edgar Poe și R. Browning, a lui Omar Khayyam și Lafcadio Hearn, a lui Baude- laire, Mallarmé, Paul Valéry și a altora, mai contemporani sau mai vechi, plătite, de altminteri, protejate peste textele reunite în Visării pagine (1912), Eternității de-o chipă (1914) Amăgiri (1917) și Grădina între ziduri (1919). Nu sînt singurele nume sugerate de lectura poemelor plătite. Poetul însuși face nu o dată referire și la altele, românești sau străine, cu care s-a aflat, în amare momente ale biografiei sale intelectuale, în contact stimulativ (subl. n.): Al. Macedonski (despre influența acestuia a vorbit recent, în chip convingător, Adrian Marino), Duiliu Zamfirescu, V. Alecsandri (cu care are afinități discutate pe vremuri de T. Vianu), Francis Jammes

șas-șis mistică. E știut de altfel că în poezie raportul doctrină-realizare-propagandă, este cu totul mai sub- til decât în proză. Metafora, mai exact termenul ace- steia, creează o intuiție tensionată asupra lumii, un un- vers liric, și nu o teologie prin lirică. Altfel toată poe- zia populară (resursi, vizuni sau colinde etc.) ar tre- bui repudiată. Ceea ce au găsit unii poeți în denomi- națiunile populare religioase este forța misterioasă, sugestia lor impresionabilă, magică, afit de convena- bili poeziei autentice. În fond, un orfism primitiv și modernizat. Cînd poemele cu ingeri și cruci ale unia sau altuia n-au efectul liric și ideatic scontat, asta nu înseamnă neapărat că ele sînt teziste fiind și explicite. Ci pur și simplu că sînt ratate. Un gen de stereotip publi- cistic fline într-un regim de prudență unele GH silogis-

CRONICA LITERARĂ

de M. N. Rusu

AUREL MARTIN

Poeți contemporani

(din care a și tradus), Rainer Maria Rilke (cu care era, de altminteri, în corespondență — subl. n.), Paul Valéry ș.a. Inițieri directe sau simple înrudiri, certi este că, progresiv, Pillat s-a desfacut de orice tuteță devăluindu-și o dată cu apariția volumului Pe Argeș în sus (1923) originalitatea indubitabilă. Ea este găsită de către autorul Poeților contemporani în aceea că Ion Pillat s-a inspirat din „solul autohton”, realizînd prinse altele „o veritabilă monografie a asezărilor cuplărilor”. Dar originalitatea firească a lui Ion Pillat e cuprinsă mai ales în formula „Poet al cămărilor...”. Bibliografia sinoptică mai numește pe E. Lovinescu și Pompiliu Constantinescu.

Adrian Maniu. Punctul de plecare: definițiile lui G. Călinescu, E. Lovinescu, M. Tomus, Zarifopol, Vladimir Streinu, M. Petroveanu, Perpessicus, Ov. S. Crohmăliceanu și cărții incidează analitică este, imi permi- mit a crede, cea mai actuală, nedepășită de Aurel Martin. Nu pot afirma cu certitudine istoricistă că observația fină despre existența anticipată a unor procedee supra-realiste în poezia lui A. Maniu (v. Sa- lomeea) aparține intrinsecului criticului nostru. Oricum, ea rămîne o observație fină, rătăcită într-un context este opera care reprezintă tendința. Am putea con- strui false dileme propunînd opțiuni între Solohov și Joyce, Malraux și Butor, așa cum se face uneori. Accep- tam fascinat, contrarietăți, terorizată o construcție rafinată; dar sufletul este covîrșit adeseori de pu- nerea unei probleme capitale. Literatură pentru creier și literatură pentru inimă: sînt cele două drumuri egali de importante și pentru literatura noastră. Ne vom permite de aceea, ca în rîndurile care urmează, să ne ocupăm de aspectul problematic și de cel formal al prozei anului, de succesele de substanță și de victo- riile stilistice mai importante.

Problematica, și indirect forma, a beneficiat de un grad de complexitate mai ridicat. S-a descoperit în sfîrșit că literatura, chiar dacă se află total, oriunde și oriunde, sub semnul absolut al prefixului „re-”, acesta poate fi anexat unui număr mult mai mare de cuvinte. Acestea pot fi, ca de obicei, redare, re- flectare, reproducere, dar în aceeași măsură: retrăire, regărire, reconstruire. Lucrul este dinvele cele mai importante: redînd-o ei înșăși, literatura este redată înfinat mai bogată realității.

Desigur, nu s-ar putea afirma că există cărți fără problematică, așa cum nu pot exista cărți fără formă. Marin Preda și Ion Lungu abordează, în felul lor, pro- bleme. Dar important și gradul de intensitate și actua- litate pe care-le are problema respectivă, apoi am- ploarea ei. Te poți ocupa de soarta întregii țărîni mi- situata într-un moment istoric de cotitură, ca Marin Preda, sau îți orientezi interesul către problema unui individ, unicat prin aliecare în condițiile războiului, ca Leonida Neamtu, scriitor, de altfel, în care trebuie să ne punem mari speranțe. Amploarea de asemenea, nu trebuie confundată cu generalizarea și abstracti- zarea. Problemele foarte generale ale omului și umă- nității, care fac obiectul metafizicii literare occiden- tale, nu presupun factorul amplitudine. Vladimir Col- lin, Ion Lungu sau A. E. Baconsky, prezintă cu mij- loace alegorice și parabolice cazuri de literatură ab- stractă, dusă pînă la uscăciune unei. Cărțile lor pot fi confruntate în ceea ce privește gradul de abstracti- zare cu aceeași carte a lui Marin Preda, și vor fi lesi învingătoare. Dar au ele amploarea ultimului? Inter- esant este, de altfel, că există și un raport invers pro- portional între literatura de probleme puse direct și de alegorică: paradoxal, cea de a doua este didacti- cistă, tezistă...

Principala problemă a literaturii noastre a fost de multă vreme dată de realitatea țărînească. Anul a- acesta mi se pare a fi anul în care problema rurală, care începea să fie eternă, pare a-și fi găsit epilogul în cel de al doilea volum al Morometilor. Cartea, care a contrariat și va mai contraria pe mulți, va putea fi judecată la adevărata ei valoare după un oarecare număr de ani, atunci cînd ne vom obișnui cu ea, cînd fi vom depăși dificultățile compoziționale. Destructu- rarea structurilor rurale tradiționale și depășite și fi- xarea începuturilor de cristalizare al noilor structuri, cu toate implicațiile în plan colectiv și individual —

mele lui Aurel Martin oum este cazul paragrafului de la pagina 35 în care strădaniile de a se elibera de el mai mult îl confirmă decît înfirmă. Dar abolirea ace- stuia depinde de improspătarea doctrinei critice.

Perpessicus. Portretul: Sînt reamintite debutul din 1915 la Cronica diversele aprecieri ale criticii, ac- cidentul fizionomic de care se leagă poezia de război din Scut și țargă etc. Criticul îndrăznește a corija, secundar, pe Lovinescu ori P. Constantinescu, pe prim- mul referitor la caracterul viziunii lirice a celui ce a scris literar sentimental, pe al doilea într-un aspect (simbolul acutului și al țargii) inutil față de nota axiologică contemporană care trebuie acordată poezilor. Lovinescu a perceput imprecipitabilă ironie ce străbate poemele lui Perpessicus. Aurel Martin nu o percepe sau poate nu o acceptă. El o vede numai atunci cînd ea se adresează vizitatorilor burghezi din epistolele militare. Cu toate acestea Perpessicus este intinul nostru poet ce cultiva o ironie de tip în folio, livresc, și aici rezidă verbealitatea liricii sale compo- zite din latinisme și mitologice plimbate în no- vinele. El anticepașă tipul de ironie al supra-realizărilor, de la Voronca și Teara la Toneraru, „eo Dumitrescu și Ion Carolan. Dar asta este o problemă diferită de „omagiu” adus de Perpessicus „Băieți, distorile și geografice acestuia”, desigur, prin poezia sa. Firește e ușor de recunoscut în cele de pînă aici metodologia criticului. E perspectiva istoricului literar asupra autorilor revoluți și asupra poezilor care alcătuiesc materia unei alte părți din volum. de la Ion Brad, Ion Horea la Gh. Pituț și Adrian Pă- nescu.

À propos de... À propos de... À propos de...

SPORT

Adevărul despre fotbal (III)

Am dezavantajul de a discuta despre lucruri trecute, moarte, dar poate din unele fapte mai putem trage învățături. Dincolo de erorile comise de către selecționeri, trebuie înregistrată rezistența generală a conducerii H.E.F.S. altele la în- ființarea acestui post, precum și furia orărbă a celorlalți antrenori. Intr-o anchetă repede încropită de către redacția revistei Fotbal, după înfrîngerea de la Buda- peșta (anchetă după cite se spune, trucață, adăugată adur, tăiată prin părțile esen- țiale, etc.) toți adversarii lui Teacăș au fost puși să declare cite ceea în leputăre cu mare, foudașe Piteșteanu, o dovedește situația în clasament a formației antrenate de domnia voastră. Cînd mi s-a pîrnat și răspunsul lui G. Mărdărescu pe care-l lăudam pentru ideile sale în fotbal și care, după părerea noastră ar fi putut să fie de partea a ceea ce era bun în activitatea lui Teacăș, adică a încre- dărilor de a împune noul... Cît despre ceilalți antrenori, ei sînt afit de jalnici. de- clarățiile lor afit de puerile încit hîrta nu mai suportă comentariile constipate, pline de o învitate neagră Traian Ionescu declară cu fruntea sus că el în vece nu are urma lui Teacăș. Să fie sădătos, zicem noi! Dar care e linia sa? Că la Dinamo nu se zărește mai nimic. Să nu jucăm de talia lui Piteșteanu, Nuneuțel- ler III, Gergely și Dumitrache, să arunci peste bord pe un Nuneuțel III, ce trece mai mare dovadă de incapacitate? De altfel căderea echipei (foste campioni în nenumerate rînduri) vorbește de la sine. La gîndiți-vă ce idee umoristică ar fi trecut cînta prin cap dacă ar fi încredințat postul de selecționi să spunem... antrenorul lui sau lui Oană și Covaci, (de ce nu, dacă maestrul Gică e trimis la Valenția la o tragere la sorți?) Nu e cumva la mijloc o lucrare mai mare, o înce- care de restaurare a neclii conducerii falimentare a Federației de Fotbal? Noi credem că da și ne ghidăm după unele fapte mărunte pe care le cunoaștem personal și pe care nimic nu ne poate opri să le dăm publicității. Intr-o anchetă organizată de Biroul federal s-a constatat că însuși secretarul federației de fotbal este implicat în unele neglijențe strigătoare la cer. Încă de la venirea sa la conducerea treburi- lor de selecție. Teacăș s-a izbit de o rezistență formidabilă din partea așa numitu- lui director tehnic, a cărui mediocritate de concepție nu poate fi pusă la îndoială nici măcar de obținerea rezultatului din faza reprezentativă est germane, în care nu știm ce merită să găsim în afară de un bun simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la un antrenor neapreat de către cine știe cine, etc., etc... Cel mai flagrant exemplu de neconlucrare cu selecțio- nerul a fost mutarea unui cantonament de la Hotelul Nord la Centrul 23 August în preajma unui meci important, fapt care a dus la culcarea jucătorilor în condi- ții necorespunzătoare, ca să nu mai dăm în afară de un simț pentru care orice om trebuie felicitat. Au apărut decît uitări de trecece pe listele de pasapoarte, depă- șări complicate, cum ar fi aceea de la Craș sau cea din Turcia, plecări fără bani de hrană destinată jucătorilor, înțirzări de vize la

Repejunea cu care Camil Petrescu era în stare să se documenteze, într-o problemă sau alta, era uimitoare.

Pentru a scrie piesa de teatru și apoi narațiunea în 3 volume „Bălcescu”, era necesară o bibliotecă întreagă. Cîțiva ani de zile de lecturi insistente, maldăre de note, acumulate de-a-lungul unui lung șir de meditații.

Camil a rezolvat totul într-un timp record. Citea și lucra la orele lui, dar zilnic apărea

care, trecînd pe lîngă o cale ferată și văzînd un tren expres venînd în goană spre dînsul, nereușind să-și regăsească cutia de chibrituri, face semne disperate mașinistului, să oprească convoiul, spre a-și aprinde țigara...

Unor tineri scriitori, întîlniți în holul „Fundației pentru literatură”, le-a aruncat în fugă: „nu mai scrieți romane, băieți, căci scriu acum eu unul”...

nea, descrierile naturii denotă o acuitate remarcabilă a privirii, servită de exprimarea adecvată a artistului.

Totul e viu și colorat, în descrierile lui Camil, și atât de apropiat de sensibilitatea cititorului, încît paginile amintite sînt antologice.

Camil Petrescu era un polemist strălucit. Paginile lui din „Fals tratat pentru uzul autorilor dramatici” sînt printre cele mai caracteristice ale genului.

(Desprindem un singur pasaj din „Teze și antiteze” spre exemplificare: „...interpretarea d-rei Ventura se suprapune textului cum, din greșeala tipografului la unele deseneuri în culoare, roșul cade ceva mai la dreapta sau mai sus decît conturul negru. Conturul roșului e tot atît de sigur ca și celălalt. Suprapunerea, doar, nu e exactă; și știți ce iese din asta! Adevărul e că d-ra Ventura are mult temperament. Numai că emoția d-sale e oarecum prea profesională. Modul în care d-sa „întră în nervi” confirmă teoria oarecum paradoxală, dar foarte justă, a lui James, despre anterioritatea și influența gestului în producerea emoției... Inferioritatea ei față de cea pornită din centrul de gîndire și afectivitate, e că nu poate fi stăpînită și deci canalizată, distribuită. Lipssește acolo unde e nevoie de ea, și prisosește unde nu e necesară. Ca ploaia, uneori”).

Dar mai există și pagini publicate în presa zilnică, care merită să fie scoase la iveală în volum, și puse la îndemina cititorului.

Fără a fi fost el însuși jucător, în competiții sportive, Camil era un mare cunoscător în domeniul fotbalului. În afară de cronicile sale săptămînale, a dirijat o revistă sportivă, fiind prezent în mod efectiv în redacție.

La restaurant, era un client dificil. Acolo unde i se cunoșteau gusturile și manierele, era servit în consecință. Atmosfera cafenelei, a restaurantului îi erau necesare: în zgomotul specific al acestor săli, se putea izola mai bine și cugeta asupra problemelor momentului.

Era superstitios. Ciocănea lemnurile mobilei celei mai apropiate, cînd voia să îndepărteze piatra rea. Și chiar pe stradă, îl vedeai apropiindu-se de vreun arbore vecin, și pipăindu-i scoarța. Vinerea era o zi nefastă, și, de obicei, evita să iasă din casă, în acea zi. De asemenea, se temea de cifra 13. Era mirat cînd îi spuneam că am călătorit normal într-o vineri, 13, cu avionul.

DIN „CARTEA ALBĂ”

de Al. Rosetti

CAMILIANA, III

același, nici mai obosit, nici mai odihnit, cu înfățișarea lui tinerească împropătată.

Excelența documentării sale și precizia ei se vedește de la primele pagini ale lucrării „Bălcescu”. Este o reușită a inteligenței și talentului de narator, cu mijloace simple, într-un stil perfect adecvat subiectului. O mină de artist a știut să dozeze nuanțele.

Versurile lui Camil Petrescu redau cugetarea abstractă. Aici apare filozoful. Emoția e transpusă la un nivel superior. Postfața la volumul de versuri (ediția din 1957, îngrijită de autor) e scrisă pe un alt registru: ea prevestește o ieșire fatală.

Camil uimea, uneori, pe auditor, prin repliele sale fulgerătoare. Unui tînar gazetar, care venise să-l intervieveză, și pătrunsesse fără a fi anunțat în camera de lucru, surprinzîndu-l pe scriitor în actul creației, i-a răspuns: intervenția d-tale seamănă cu a cuiva

Copil trăit între zidurile unui cartier mîrginaș al Bucureștilor, Camil a fost profund impresionat cînd s-a găsit deodată în mijlocul naturii, într-o dimineață de vară. Excursia începea la Cîmpulung-Mușcel, unde călătorii debarcașeră din trenul care, după lungi ore de mers tărăgănat, întretăiate de nenumărate halte în stații neînsemnate, nemerșete în valea riului Tîrgu, la poalele dealurilor care ascund munții înalți, iviți în depărtare, după ce urci coasta de unde începe orașul.

Uimirea ochilor de copil, în fața peisajului alpin care se desfășoară în fața călătorului care se îndreaptă înspre Dragoslavele și Rucăr, peste Mateias, și se afundă în valea Dimboviței, paralelă cu valea riului Tîrgu, a inspirat paginile scriitorului de mai tîrziu, care a redat cu precizie prima impresie din copilărie în romanul „Ultima noapte de dragoste, intîia noapte de război”, a cărui acțiune se petrece în regiunea Cîmpulungului și a munților apropiați. În „Bălcescu”, de aseme-

V I T R A L I U

Interviu cu Mihai Brediceanu

Aeroportul Băneasa. Din avionul de Viena coboară cîrjolul Mihai Brediceanu reîntors după un turneu prin S.U.A.

— Am susținut concerte timp de o lună în statele New York și Louisiana. Programul concertelor pe care le-am dirijat a cuprins lucrări de Beethoven, Wagner, Berlioz, César Frank, Enescu și Th. Rogalski. Publicul, extraordinar de cald, a fost foarte interesat de muzica românească, cele trei dansuri ale lui Rogalski bucurîndu-se de o frumoasă primire. Aș dori să remarc nivelul calitativ al orchestrelor americane, străduința membrilor acestor orchestre de a contribui la încheierea impresiei de veritabilă artă.

— A ajuns pînă la noi știrea că ai fost numit cetățean de onoare al...

— Orașului Baton Rouge, capitala Statului Louisiana, da. Sint, cred, primul român căruia i se face această cinste. De altfel am fost invitat să reinnoiesc contractul și să revin aînt pentru a dirija cit și pentru a continua sulta de comunicări pe care le-am început la Universitatea din Syracuse, statul New York, asupra cercetărilor în privința unei noi teorii de reorganizare a

materiei sonore. New York Times, a apreciat că e prima oară cînd România participă la cercetări în acest domeniu în America.

— Fîind vorba de ziare, poate ai adus extracte din presă, cronică, etc., cu privire la turneul dv.

— Desigur, poftim! Le răsfoiesc. New York Post, Standard ca și ziarele din Louisiana se întrec în aprecieri din cele mai elogioase. Citesc în Syracuse Herald Journal din 23 octombrie: „Real triumf la sala Lincoln al tînarului dirijor român”; „Nicolodată orchestra nu a cîntat mai bine”; „Brediceanu a purtat pasarele nostalgice ale Rapsodiei a I-a de Enescu pînă aproape de frenesie”; „Brediceanu recompane partitura pe măsură ce o parcurge”; „Monumentalitatea interpretărilor”; „Remarcabil” etc.

N. SPIRESCU

La E.P.L. se află în curs de editare Logica personajului de Marian Popa.

Not contribuții la biografia lui Ion Budai Deleanu (Editura Academiei) adună între copertile ei documen-

tele inedite referitoare la existența scriitorului, obținute prin investigația cu pasiune a mai multor arhive din străinătate și din

tară. Autor: Lucia Protopopescu.

Lui Radu Cîrnei urmează să-i apară la Editura Tineretului vo-

lumul de versuri Umbra femeii (titlu provizoriu).

H. Grămescu a predat Editurii pentru Literatură Egloge și elegii, titlul său volum de versuri originale.

Debuturi viitoare în colecția „Lucașfărul” (E.P.L.): Di, schițe și povestiri de Ștefan Stoian și Cîmpia eternă (versuri) de George Alboi.

Gheorghe Pituș are sub tipar la Editura Tineretului Cine mă apără — a doua sa carte de versuri.

Se află în curs de apariție, la Editura Științifică, Gîndirea estetică a lui Tudor Vianu de Ion Pascadi. Același autor are sub tipar la Editura Tine-

retului eseu Gusturile între Da și Nu.

Mariana Costescu a predat Editurii Tineretului Poemele despărțirii noastre iar Editurii pentru literatură micro-romanul O femeie din cer.

Suplimentul literar duminical al celui mai important cotidian argentinian, „La nación”, care apare la Buenos Aires, comentează pe larg într-unul din numerele recente cele două „evenimente editoriale ale sexonului” în domeniul istoriei și teoriei artei și literaturii. Acestea sînt: „Teoria și tehnica de la creația literară” de Arturo Cambours Ocampo, exeget de solid prestigiu în cercurile de specialitate

și „Los problemas de la metafóra” (ed. Eudeba), eseu de elevată calitate extras din prima parte a lucrării „Problemele metaforei și alte studii de stilistică”, de Tudor Vianu. Versiunea ar-

gentiniană a cunoscutului volum. reproduce și comunicarea savantului român în fața asistentei congresului de Poetică desfășurat la Varșovia în 1960, ca și unele pagini inedite din creația sa critică, motiv pentru care — cităm — „această ediție a stîrnit un încredibil interes în rîndurile specialiștilor ce se documentează în limba spaniolă. Cu toate acestea, meritul primordial

al volumului pe care casa editorială „Eudeba” tocmai l-a încorporat prestigioasei sale colecții de „Ensayos” (Eseuri), trebuie, fără îndoială, atribuit autorității competente cu care autorul a tratat problemele atît de diverse și subtile totodată, teoretice și practice, pe care le antrenează studiul metaforei. Investigîndu-i originile, funcțiile și categoriile formale, și analizîndu-i aspectele filozofice, lingvistice, etnologice, estetice și psihologice, pe care le oferă — spre reflecție — lectorului, domnia-sa a realizat o operă de filozofie literară intrinsecă.

Distinsul academician român face mostră — prin această lucrare — de o maestritate dexteritate expozitivă, solicitînd simultan suveranale sale cunoștințe în domeniul ca și erudit sa formație general-estetică. E vorba, sintetizînd, de una din cele mai actuale și complete lucrări în materie, la fel demnă de a stîrni interesul experților ca și cel al novicilor porniți pe «drumul spinos al cunoașterii».

Tînărul poet Gh.

Antea are în pregătire la E.P.L. volumul de versuri intitulat Invoacății (Colecția Lucașfărul).

Aniversarea „Ciocîrliei”

Întors de cîteva zile din turneul său strălucit în Anglia — la 13 noiembrie art. a evoluat în cadrul unui spectacol tradițional. În fața Reginei Elisabeta a II-a — Ansamblul „Ciocîrlia” a confirmat din nou clasa elevată a interpretării folclorului autohton și rolul său de ambasador prestigios al artei românești peste hotare. El reunește un mînușchi de minunați artiști ai cîntecului și jocului românesc, iar seriozitatea și spiritul de răspundere ce-l animă l-a situat, de-a lungul celor 20 de ani de existență, în

fruntea formațiilor de acest gen din țara noastră.

Admirația pe care a cucerit-o în țară și pretîndînd unde a evoluat pe meridianele lumii își află explicația în factura de bun gust a spectacolelor sale realizate prin valorificarea autentică a folclorului, prin găsirea unor mijloace proprii marcate de o expresivitate artistică deosebită, care l-contrastă de altfel personalitatea distinctă.

Fervoarea, ritmul și culoarea noului spectacol „Ciocîrlia” a reușit în cadrul artei Interpretative naționale performanțe indiscutabile.

Urăm admirabilului colectiv succese răsunătoare și în viitor.

După studiul intitulat Influence of Ancient Indian Thought on the Poetry of Mihai Eminescu de Sergiu E. Demetrian, apărut în revista INDO-ASIAN CULTURE, 14, 3, 1965, revista din New Delhi publică în volumul 16, numărul 3, 1967, studiul aceluiași autor, Indian Literature in George Coșbuc's Poetry — contribuții noi și deosebit de importante pentru un sector al literaturii comparate aproape nedefrișat.

O veste de mult așteptată: Editura Academiei a trimis la tipar cel de-al doilea volum din tratatul de Istorie a literaturii române. Elaborat de un colectiv de cercetători din institutele de specialitate ale Academiei și de cadre didactice de la universitățile din București, Cluj, Iași și Timișoara, sub auspiciile Secției de științe filozofice a Academiei și sub redacția prof. univ. Al. Dima, volumul cuprinde evoluția literaturii noastre de la Școala ardeleană pînă la Junimea. Figurile de animatori culturali ai epocii, de poeți, proza-

tori sînt tratate monografic, în cadrul a trei mari capitole: Cultura și literatura română între 1780 și 1830 (red. resp. I. C. Chișinău), Literatura română între 1830 și 1860 (red. resp.

Paul Cornea) și Cultura și literatura română între 1859 și 1867 (red. resp. Eugen Todoran). Pe cînd bucuria de a-l anunța apariția?

Actrița Cristina Tacol, afirmată și ca poetă în coloanele revistelor, a predat Editurii pentru literatură volumul de

versuri intitulat Așezare de lucruri. Se mai pregătesc în acest sens actorii poeți Dinu Ianculescu și Arcadie Donos.

Revista engleză London Magazine (sept. a.c.) a publicat în traducere trei poeme de Marin Sorescu: Shakespeare, Whim și The chess game.

Zilele acestea va intra în librării noua carte de versuri a poetei Violeta Zamfirescu apărută în Editura Tineretului. Titlul ei este Dumineca.

Erată

Din neatenția redactorului paginilor respectivelor (H. Grămescu), poezia Oroferă publicată în numărul trecut al revistei noastre a apărut sub numele poetului C. Seferis în loc de K. P. Kavafis.

Poezie și Metafizică

Nu poetul filozof Lucian Blaga, ci poetul și filozoful Lucian Blaga. Pentru că (vulgara expresie, dar ce să facem? marea scriitor nu încerca niciodată să-și „forțeze” „Deocamdată parcă m-as odihni de filozofie. Am un nou ciclu de versuri care mă preocupă...” scria el în 1937. Pentru că, în lirica sa „cu năzuinți metafizice”, așa cum observa Șerban Cioculescu în același an 1937, Blaga este mai curînd semnalizator unor sensuri sortite să rămîna vesnic nepăstruse. Blaga nu face filozofie în versuri.

Aceasta nu înseamnă că nu se poate pune în versuri o idee a lui Democrit, că nu se poate scrie o odă în cinstea lui Pascal dar... să lășăm de o parte „le bon vieux temps”, în ale cărui culte oda, meditația etc. erau frecvente. Era atunci un fel de dimineață a poeziei noastre coplesită de acel bombastic și pomponard secol al XIX-lea. Astăzi, încercările de atunci au căpătat o patină dulce, un mișu ce strict specific cu neputință de repetat ori-cum ne-am strădui (și ne-am străduit, dumezeu, alina timp) să facem lucrurile pe gustul unei mediocrități mai mult sau mai puțin aurite. Să nu vorbim deci de manierele, de obiceiurile clasice, inclusiv ale celor întîrziați între și după războie, ci dimpotrivă, de încercările tinerii noastre poezii de a rămîne definitiv în împărăția sincerității, a dureroasei scormoniri prin ungherele spiritului.

Un atribut vădit al acestei poezii este influența lecturii, altădată deficitară, acum coplesitoare. Se citește, de pildă, Fenomenologia lui Hegel. Nu-i nevoie să recurgem la detractorul lui, la Kirkegaard, pentru a aminti cit de dificilă este înțelegerea acestei cărți. Nu poți nega însă intervenția — repetată în timpul lecturii — a unei magii haletătoare, a unei ispite ciudate de a crede că tu cititorul, și nu Hegel, ai înțeles ceva, care se impune a fi reformulat. Și astfel „comanda” lăuntrică e gata. Un pic de tranșă și calapoadele poeziei sînt virificate cu un material strein, o filozofie, sau mai bine zis cu istoria unei filozofii. Nu mă gîndesc la Nichita Stănescu, poet complex și abstract, pentru care subtilitățile metafizice nu sînt decît parametri variabili în configurațiile poetice.

Tot așa se întîmplă (sau se va întîmpla) după lecturarea de către tînrul poet al volumului al II-lea din Sein und Zeit sau a Tratatului despre Desnădejde, la naștere, așa numita poezie metafizică (eu i-aș spune poezie a istoriei metafizice) și, odată cu ea, coborîte întregi de adulatori în mînuși roșii, ce-și scot, solemn, tîlîndrii, ca la o poruncă.

E atît de veche disputa în jurul problemei dacă arta este sau nu cunoaștere și nu noi îl vom pune capăt. Cred însă că mult mai liber în mișcările lui creatoare era maestrul Benvenuto cînd Francis I îi comanda o cupă și atît, decît zelosii noștri de azi care, după parcurgerea gîfîltoare a lui Husserl ori Heidegger, le grefează filozofia pe stilul lor „metafizic”.

Pentru a reveni la „capriciul grației” care reprezintă centrul nativ al poeziei lui Blaga, spre deosebire de nou-născutele încercări poetico-metafizice murtăresc că mă simt mult mai aproape de cîmpul marilor întrebări atunci cînd aud foșnetul peșterilor salamandre ce vin, cîltoadată cu luna, în grotă lui Pan, decît în fața versificării teoriilor filozofice.

Poezia începe acolo unde filozofia nu mai are ce căuta, pentru că armele acesteia sînt prea groasere. Folosirea lor în „investigarea” artistică riscă, din această pricină să lezeze arta.

LEONID DIMOV

Oda în decembrie

Sufiu peste ziduri odihnite vulturi albi, la sfârșitul anului. Adu bătrână zăpadă gurii mele să laud temelile și să ard în ochii acestor zile inconjurate de vulturi.

Iancu

O, el era adus la suflet blînd aplecîndu-se sub iarbă, și fluturii albi cădeau încet pe dinăuntru în lumina-i oarbă.

Smeritul aer îl aduni căzut în apele ascunse. Deschide-ți ochi de smîrnă în priveliștea sub care plîns.

Stîlpul mileniu

Pieritoare amiezii ne tulbură cînd se ridică în vinele noastre cîntecele de abur Doamna uimirii privește călătorii noastră îmbrăcătă în liniștea acelor pași care trec pe fundul mării.

Rovine

Vai acelora pentru care părăsirea nu se împlineste! Gurile se vor atinge de atîta durere, Păsările își vor lipi aripile de tăcerea voastră noaptea.

Secolul XX - sculptură de LAURENTIU MIHAIL

FLORIN MUGUR

Coresi

Trece nemiscat în seară cel născut cu cartea-n mînă de o zi de șapte zile. de-un mileniu, de-o stea neagră, cel născut cu cartea-n mînă trece drept și nemiscat.

Lent se-tînuce în lumea spiritului, nu sînt stele și el trece mai departe prin infern și cade lenes serumul ochilor albaștri peste literele vechi.

Sala smeiilor dispare neînțelegînd, în haos și decade-n umbră gura, gîtul gol abia mai poartă capul inocent și palid ca un rege prea bătrîn.

Trece de-un mileniu singur, totul pierde lin, ogînda ninge verde pe podele. cîiele ies moi din gauri: viermi de-argint - mari clante-și lasă palmele în jos, murînd

Nu mai e demult - și cartea trece singură-nîinte de o zi, de șapte zile, de-un mileniu, de-o stea neagră, cartea fără-nduplecare într-un aer nemiscat.

Castelul Elsinore

Mi s-a spus să stau nemiscat. Stau nemiscat. Aici, între perdele, cu întineric în piept, aici, nemiscat: orice mișcare trădează, orice mișcare deplasează cele un milion de fete fragile între care sîntem tintuții pe pămînt. Sînt numai cel de după perdele, slot cel care nu înveamnă decît prea puțin, sînt cel pe care o regină moartă sau doica sau o zeită de-acum o mie de ani l-au lăsat ascuns.

și privindu-l pe fratele Ofeliei cum plînge și cum rotește sabia printre mințile nevăzute ale prințului.

Mi s-a spus să stau nemiscat. Stau nemiscat, cu capul negru oprimat de adevăruri. As fi ucis, dac-as clinti perdeaua. Nu o clintesc. Orice mișcare trădează, orice mișcare dărimă o lume, iar eu nu-s destul de puternic, n-am dreptul - din desnădejdea mea mijlocie nu voi putea să clădesc alta-n loc. Doamne, Hamlet.

„Pereche de țesut” (fîră vieții) de LAURENTIU MIHAIL

Doamne, o lume clădită din desnădejdea măreții a lui Hamlet, o lume nouă.

Doamne, și totuși eu trebuie să mă îndrept spre Hamlet. Și totuși eu trebuie să mor mai presus de mine ca flacăra lemnului putrede care piere în cer, printre îngeri. Eu voi ieși de după marile perdele. Eu voi pleca din propriul meu destin. Chiar dacă sabia lui mă va prăbuși cu fața pală-n viitorul omenirii.

THEODOR PICĂ

Acrostih

Văd visător vestigiul vegetal Al alipirii albe altădată Lung lăudata luptă din lăsată Eram eroi eliberați egal. Norocul ne nutrinde nici nemuriri, Tăria tandră-a timpului topise Îmboldul inefabilei iubiri Nebuno, năruindu-ne-n narcisire Avem acum aceleași amintiri.

Sonet marin

Segalnic vîntu-n respirație vagă Cînd îți sărută părul sinii gemeni E gura lui cu gura mea asemeni Și-nstrăinarea mi-e cu-atît mai dragă Tot mai adînc cu marea mă îngemeni Cu valurile ei te simt aici întregă Că-n mîntea-mi ce se țirîi oazeși În toată clipa nestemate-mi semeni

Tu dăruie-te vîntului și lunii Și valului, soarelui omături Din ochii tăi să bea răcori lăstunii.

Iar cînd vei reveni din moi desfășuri Iubirea mea - o manta de petunii Adormitor te va petrece-alături

Prin sălciiile stelelor

Prin sălciiile stelelor de aur Lăsînd în urmă veacuri să rămîna Risipitor cu-al inimei tezaur Te voi purta alături de mîna

Și oazele cerești or să ne-mbiele Cu jerbele azurului curate Chemîndu-ne cu o nouă melodie A numelor pe veci îngemănate.

As vrea atunci să-mi mai aduc aminte De suferința clipei pămîntine Cînd îmi treceai străină înaintea. De lacrimă-nflorită între gene... Și-o nostalgie poate m-ar cuprinde.

Brasov-Dumbrăvița-Hălechiu-Turda-Sighișoara-Cluj. Din bloc-notesul itinerariului respectiv, am ales zece micro-reportaje.

1. Primii pași

Cronometrez: 8 minute. Fix. De pe bandă țese, matematic, un tractor gata să fie livrat (bineînțeles, după obligatoriul rodaj). Alte 8 minute - alt tractor. Fix. Îl opresc (cu orice risc) și notez (pentru dvs.) nr. de fabricație: 185722. La volan: STEFAN NEGRĂ. De șaisprezece ani muncește aici (ați înțeles desigur, dinainte, locul acțiunii: Uzina de tractoare din Brașov). El supraveghează primii „pași” ai tractorului. De priceperea lui depind viitorii pași. Dar omul ține să precizeze că se află exact în aceeași etapă, a primilor pași, și cu fiul său de un an și jumătate. Diformație profesională?

2. Două tinereți

Pe îng. ILIE TRANDAFIRESCU. Erou al Muncii Socialiste, l-am cunoscut în urmă cu zece ani. Avea, pe-atunci, 48 de ani. Între timp a ieșit la pensie. Acum l-am găsit acasă,

ing. ILIE TRANDAFIRESCU

În fața planșetelor. O foale mare de calc, desene tehnice. - Nu v-astimpărat. - Eu am trăit două tinereți. Una - obișnuită. A doua - cînd m-am apucat, „bătrîn” fiind, să urmez cursurile Institutului de mecanizare a agriculturii și-am ieșit, din tîrînător, inginer. Așa a început cea de-a doua mea tinerețe. Alt nivel, altă viață. Să nu fim dogmatici: ce e importantă au anii? Undeva, într-un parc brașovean, pe o bancă „a pensionarilor”, un loc continuu să rămîna liber.

3. Om de suflet

Duminică după amiază. Mai exact: pe inserate. Doctorul MIHAI GHERASIM, șeful secției de chirurgie a Spitalului nr. 1 din Brașov e acasă. Cîteste. O carte de specialitate? Nu! Literatură. Mărturisește că e îndrăgostit de literatură, citează titluri, autori, date biografice cu o maximă precizie și finețe. Scopul vizitei e însă altul: - Recent ați efectuat o operație extrem de dificilă, în interiorul ficatului, operație care reprezintă totodată, pentru dumneavoastră, a 20-a mie intervenție chirurgicală... Fără supărare, dar formularea e puțin cam... sportivă. Nu performanța ca atare contează în profesiunea noastră. Alceva este esențial, îmi permite să cred, pentru medic: suportul, textura umană în care se însușează restul: talent, experiență... De unde și o concluzie de viață: doctor mare, inginer mare, fără o cultură umanistă la fel de profundă ca și cea strict tehnică, a profesiei respective, greu de găsit! Faptul că, la ora actuală, chirurgia - la noi, ca și pretutindeni - devine o ocupație aproape automatizată, oricum mecanizată, nu-ți dă dreptul tie, operator, să-ți consideri pacientul ca pe o mașină căreia trebuie să-i puli la punct o „piesă” (sau pur și simplu să-i o înlocuiești,

ca în cazul transplantării de organe. Omul - pacient sau medic - rămîne OM, am această neclintită credință. Iar falsele dileme - ce devine primordiale în restul nostru de

Dr. MIHAI GHERASIM

secol, și-n cel care urmează: știința-arta? - sînt cvasi-puerile. Așadar, admit și cifra, cu un adăos: 20.000 de oameni operați. Nu-ă așa că cifra e-... umanizată?

4. Un șurub

- As putea spune că-s de-o vîrstă cu Republica! Replica îi aparține lui LEONIDA APOSTOL, frezor la secția sculării a Uzinei de tractoare. S-a născut chiar în 30 decembrie 1947, departe, tocmai în Dobrogea, la Doro-banți. De șaisprezece ani familia i s-a mutat însă în Brașov. - Te simți cumva, într-un fel, dezrădăcînat, rupt de pămînt? - Părinții mei au fost legați de pămînt,

Frezorul LEONIDA APOSTOL

bunicul mei, străbunicul, toți. Și eu, cînd mă-am hotărît meseria, cred că nu l-am trădat. Din atîta 5.000 de repere cite are un „Universal 650”, e clar că un șurub am lucrat și eu. Nu slujesc și eu pămîntului? Tînrul Leonida Apostol e sidoma unui arbore cu rădăcini mișcătoare. Oriunde-ar fi, nu uită pămîntul!

5. Componerea

Am transcris pentru dvs. textual, compunerea elevei LETITIA SÎNU, din clasa a II-a C, Școala generală de 8 ani din comuna Dumbrăvița (la 20 km. de Brașov). Titlul: „Satul meu”. „Satul meu se numește Dumbrăvița. Am

suzi-o pe mămica povesind că de mult de tot, din bătrîn: satul se numea Dumbrăvița. E o dumbrăvut pe aproape, unde sînt duze vitale la păscut.

În sat avem de toate. Avem cîmpia rurală unde merg și eu cu părinții, la film. Vedem și film pe ecran lat. Pe hornul de la cămin sau cubul berzei. Mai multe decît cuburile de berze sînt la noi antenele de televiziune, din care una, pe casă, avem și noi.

Școala noastră e mare, toți învățăm și eu sînt colegă de bancă cu Nicolae Simion. Am fost: colegă cu el și la grădiniță, tot în comună.

Mă îmi place, cînd e roș și mă plîmb, să merg prin tînc. Sînt străzi acolo numai cu case noi și doi unchi de-al mei suru pe-acolo. Cînd mă plîmb îmi place să intru la brutăria nouă, unde lucrează mama. Tare mult îmi place cum miroase acolo a pine caldă.

Nu mai zgomotul pe care-l fac motocicliștii din comună, cînd trec, nu-mi place. Dar o motocicletă are și tata. Măi mult și mai mult îmi place să citeșc. Unele cărți le cumpără tată, cu bani, altele le împrumut de la bibliotecă. Și să desenez îmi place, tot ce văd: tractoarele, avionul care a stropit cîmpul la cooperativă. Și oamenii desenez: o desenez pe mama, cînd spală cu mașina electrică, o desenez pe tovarășa doctoriță cînd îmi zice să deschid gura mare și să zic „A”.

Eu îmi iubesc foarte mult satul în care m-am născut și care crește împreună cu mine”.

6. Tehnica și cîntecul

Recent, pe cîmp la Hălechiu, tractoristul PETRE PANĂ mi-a spus trei ghicitori din folclorul nou:

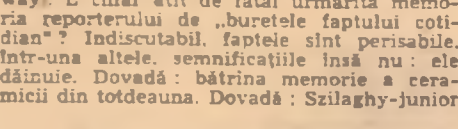
- 1. Am un urs cu ochi de sticlă / Mare umător de pipă / De cînd vine noaptea-năst / Nimeni nu s-a speriat / Iar copiii, de pe gard / Îi văd ochii care ard. 2. Mă suli în scai / Mă uitai de cal / Și văzui cum vîntul / Răsturna pămîntul. 3. Hală hală matahală / Ce-aleargă cu fală / Mereu nechezînd / Cu nasu-n vînt / Și cînda-n pămînt / S-aducă mîncare / Celui care are.

Omul care-a ales tehnica, cultivă - cu tractorul lui - și cîntecul.

7. Memoria omenirii

În urmă cu aproximativ 2.000 de zile („Lucăcașului” nr. 7 din aprilie 1961) publicam un reportaj intitulat: „Mîntile olarului”. Eroul investigației de-atunci: cel 3 SZILAGHY (un bătrîn olar din Turda și fiul său). Acum două mii de zile vorbeam, de fapt, și despre ceea ce s-a petrecut aici - la Potaișsa - în urmă cu două mii de ani. Străvechi centru de olari, Turda și-a dobîndit o reală faimă din prelucrarea ceramicii - această autentică memorie a tuturor civilizațiilor. Și astăzi încă, pe fosta stradă a Olarilor, cutoare pitorești, rudimentare, păstrează flacăra de altădată. Dar ceea ce-i dă orasului actual nota specifică, nu mai e olarul care „tuge”, de-o viață întreagă cu un picior-putere, pe primitiva lui roată, ci electro-ceramistul - olarul care folosește kilovatul-putere la acționarea ansestralei roți. Iar electricitatea are grija de electricitate, tot așa cum părinții au grija de fiii lor: la „Electroceramica” din Turda se produc izolatoari de înaltă tensiune (atingînd și 240 kg. unul).

Scriînd pentru un ziar, va trebui să trec zilnic burețele peste memoria ta, așa cum l-ai trece peste o tăbliță neagră, ca să ștergi ce s-a petrecut în ziua precedentă” (Hemingway). E chiar atît de fatal urmărită memoria reportajului de „burețele faptului cotidian”? Indiscutabil, faptele sînt perisabile, într-una alte, semnificațiile însă nu: ele dăinuie. Dovadă: bătrîna memorie a ceramicii din totdeauna. Dovadă: Szilagy-Junior

Olarul SZILAGHY-Junior

(electroceramist la Turda, nu simplu artizan ocupat doar cu plămădirea oalelor și-a cănilor de argilă). A trecut de-o dovedească și reportajul, bucuros că și-a regăsit eroul după 2000 de zile, la fel de bucuros ca atunci cînd regăsește, după 2000 de ani, de fiecare dată, obiectul din lut care-și păstrează, neștirbit, încăpătînat, liniile existenței sale vestică. La înalta tensiune la care trăim, amintirile, anii, destinele, semnificațiile se interfează.

Aviator VASILE DUMITRACHE

Zbor la bordul avionetei sanitare IAR-818 YR-SCI. Pilot: VASILE DUMITRACHE. Ducem cu noi 5 kg. de sînge care urmează să fie lansat cu parașuta, peste cîteva minute, deasupra unui sat din apropierea Clujului. Apelul suna clar: FT. FT. URGENT! (de aceea nici nu mi-am permis să folosesc cine știe ce procedeu care să suprasolicite emoția cititorului). Emoția e sinceră, 5 kg. de sînge la bord. Sînge omenesc - pentru un om. Pilotul n-o să-l vadă niciodată pe cel aflat acum în primejdie - nici cel salvat n-o să-l vadă, vreo dată, pe salvatorul său, dar amîndoi sînt legați prin niște invizibile vase comunicante, în care pulsează minutele ireversibile.

8. Parașută sînge!

Zbor la bordul avionetei sanitare IAR-818 YR-SCI. Pilot: VASILE DUMITRACHE. Ducem cu noi 5 kg. de sînge care urmează să fie lansat cu parașuta, peste cîteva minute, deasupra unui sat din apropierea Clujului. Apelul suna clar: FT. FT. URGENT! (de aceea nici nu mi-am permis să folosesc cine știe ce procedeu care să suprasolicite emoția cititorului). Emoția e sinceră, 5 kg. de sînge la bord. Sînge omenesc - pentru un om. Pilotul n-o să-l vadă niciodată pe cel aflat acum în primejdie - nici cel salvat n-o să-l vadă, vreo dată, pe salvatorul său, dar amîndoi sînt legați prin niște invizibile vase comunicante, în care pulsează minutele ireversibile.

Aviator VASILE DUMITRACHE

- Atențiune! Aici! Parasută... Jos, sub noi, oameni în halate albe aleargă spre punctul în care, lin, aterizează parașuta. Nu le distingem fețele. 5 kg. de sînge omenesc ating, în sfîrșit, pămîntul oamenilor.

9. Se măsoară altfel de timp

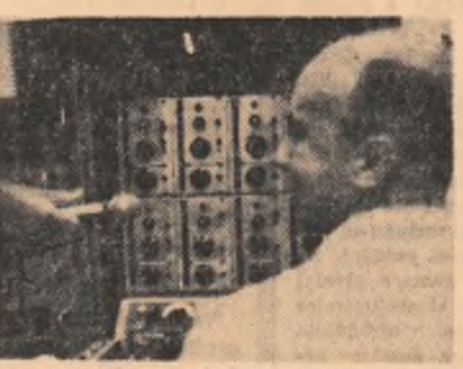
Sînt la 3975 km de Polul Nord și la 14.025 km de Polul Sud (mă asigură tăblița-săgeată). Din turnul cu ceas (Sighișoara) privesc orașul. Un timp, ceasornicul n-a funcționat. Un bătrîn mecanic, în orale lui libere, a pus la punct rotită cu rotită (de fapt impropriu spus „rotită”) și astăzi ceasul măsoară altfel de timp. Un singur exemplu: la Fabrica de sticlă, într-o hală cu opt mașini automate, nu vezi decît (în fiecare schimb) 48 de operatori. Un schimb produce 120.000 butelii, ceea ce este egal cu 15.000 butelii pe oră, 250 butelii pe minut, 4 butelii pe secundă - un clipit, patru butelii, un clipit, patru butelii... Timpul automatizat se dilată corespunzător. Omul produce mai mult, trăiește mai mult.

10. Interviu electronic

Numele: „ANCA”. Domiciliul: Institutul de Fizică Atomică din Cluj. Ca să pot dialoga cu acest creier electronic, am fost nevoit să mă folosesc de serviciile de „translator” ale ing. MIRON COSTIN (plăcută coincidență).

- Ordinatorul electronic la care lucrăm răspunde - și-n cît timp - la întrebările ce-i se pun?

- Fiind un calculator de tip analogic (construit aici, la Cluj), are o viteză de răspuns extrem de mare. Chiar acum este prezent la noi un inginer de la o întreprindere de industrializare a lemnului, care la fața de „ANCA” să-i calculeze cel mai optim circuit de la materia primă la produsul finit, adică drumul ideal, absolut rentabil (timp, bani, mîna de lucru, amplasarea fiecărei mașini). Astfel, în loc ca respectiva linie tehnologică

Cercetător MIRON COSTIN

să fie realmente construită și pusă în funcțiune, pentru ca abia apoi să se verifice rezultatele, „ANCA” ghicește (dar matematic) numai decît viitorul: întreaga linie tehnologică devine o înlăturare de simboluri matematice (decî, într-un sens, un dialog al abstracțiilorlor, plecate însă de la concretul cel mai concret) și, curînd, răspunsul cîntîm lacunele de proiectare (imprevizibilele altminterii). Așadar, cînd se trece la fața de lucru, se poate spune că linia tehnologică a mai funcționat (ce-i drept, în mîntea fantastică de rapidă a „ANCAI”). Totuși, dați-mi voie să adaug că viteză ei de răspuns n-are cum să țină pasul cu viteza zborului către progres al gîndurilor noastre: montăm, la ora actuală, un ordinatîr din altă „generație” a calculatoarelor electronice, este superior „ANCAI”. Rivalitatea lor este de fapt rivalitatea din noi înșine, dualitatea simultană a multumirii și-a nemulțumirii de sine, ceea ce, în ultimă instanță, nu poate fi suplinită de nimeni și de nimic dinafara omului. Fotografii de PAVEL POPESCU

Scrisoare deschisă către o necunoscută

de Alexandra Târziu

Singurul lucru deosebit din viața mea este un castel pe care-l privesc ori de câte ori ies în balcon. Există un asemenea castel în fața blocului meu, rotund, ceșos, în jurul cărui plutește un val de aer verde perforat. N-am văzut pe nimeni intrând sau ieșind vreodată, desigur, e un castel de apă dar tot ar trebui să aibă un responsabil.

Azi am avut o presimțire, am ieșit în balcon și imediat am găsit un obiect străin, o mânășă de damă pe care am cercetat-o insistenț și inflăcărat (mă inflăcărez din te miri ce); era o mânășă albă, îngustă, cu liniile unei vieți necunoscute imprimate în porii deschiși, catifeleși, desprinzând o umbră nedefinită, exasperată. Dacă în locul meu s-ar fi aflat un individ cu o viață personală mai accentuată, sint sigur că ar fi dat cu piciorul acestei mânăși. Eu însă nu am dreptul să respiesc nimic, nici-un obiect ce ar pica în anonimatul meu, pentru că orice fleac mi-ar putea schimba viața și acest gând mă năucește. N-ași vrea să-mi scape. De fapt chiar acum există cineva care sună într-una la ușa camerei mele. Deschid și rămân trântit în fața unei fete cu breton.

— Dumneavoastră sînteți domnul Gri? mă întreabă pironind mânășa de damă pe care o țineam în palmă.

— Desigur, i-am răspuns surizind îngrozit deoarece nu eu eram domnul acela Gri, dar aveam de gând să devin. Brusco. În fond cine stabilește identitățile în lumea asta?

— Eu sint domnul Gri, am repetat clootind cu spatele spre infernul camerei mele, o cameră pătrată, care nu conține nimic, nici-un mister, fiindcă-mi seamănă, dezolantă, ruginită. Fața mă privea cu ochi lungueți, amărui. Nu cred că avea de gând să-mi facă vre-un rău. Totuși mie mi-e frică de viață pentru că într-o singură clipă de

neatenție, mi se poate întimpla orice dramă.

— Vreau să intru, m-a anunțat și chiar a intrat. Trebuia s-o împiedic?

— Dacă vreți, plec, mi-a spus.

— Unde? m-am mirat. Greșisem?

Atunci trebuia s-o împiedic să plece, neapărat. Fără ea încetam brusco să mai fiu domnul acela Gri și nu vroiam, lucrul asta îmi dădea cele mai mari speranțe, trebuia apărat. Și-am început să-l apăr cu o viteză amețitoare, simțeam deja cum câștig teren, cum inexplicabil, deoarece în camera nu ne aflam decât noi doi, eu cu ea, deci prac-

tic n-avea cine să mă întreacă, nu exista altul mai șmecher decît mine care să mi-o ia înainte în ultima secundă. Cred că era numai o iluzie optică. Probabil ea nu observase nimic din ce mi se întimpla, oricum însă era o chestiune care n-o privea de loc. Pășea prin încăperea cu tocurile ei mici, albastre, sub gleznelor nichelate, făcîndu-și loc printre cutiile mele de alba lux (sint abonat ia acest produs chimic și persoana care-mi spală rufele n-a mai vrut s-o facă, dar abonamentul a rămas valabil și cutiile sosesc într-una).

— Sint cifrele dumneavoastră? mă întreabă ridicînd o hirtie scrisă.

— Eu le-am calculat. Ați aflat probabil că sint calculator.

— Știți că vă lipsește un 8?

— Se poate. 8 este cifra care nu-mi place.

— Și ce puneți în locul ei?

— Nu știu. Nă apăs niciodată pe cifra 8, o sar.

— Nu vi se întimplă nimic domnule Gri?

— Mie? Nu. Am apăsât ani întregi pe aproape toate cifrele, pe unele chiar le-am iubit și rezultatul a fost același. Viața mea a rămas neschimbată. Pe cifra 8 nu vreau să apăs.

În clipa aceea a tunat și ghimpele unui fulger s-a infipt în fereastră.

Ploua.

— Plouă.

— Domnule Gri, nu vreți să cîntați?

— Eu, de ce tocmal eu? Ce să cînt?

— Orice. Mi-e indiferent.

— Nu pot să cînt, e clavecinul bunicii mele.

— Cereți-i voie.

— Poftim?

— Rugați-o să vă lase să cîntați.

— Bunica mea e moartă, nu v-ați dat seama pînă acum?

— Atunci de ce nu cîntați?

— Fiindcă nu e clavecinul meu. Dar în sfîrșit, dacă țineți atît de mult, am să cînt. Și-am apăsât pe clape. Cred că era necesar. Nu mai puteam să aștin. Altul

În locul meu ce-ar fi făcut? Cîntam.

Eram plin de energie. Flama părului mi mă invadase, inspiram vaporii verzi, albaștri ai pașilor ei. Cîntam ca un turbat

și vecinii mei presimțind probabî o schimbare esențială în viața mea, bubuia în pereți, în dușumea, în toate porțiunile libere, interzicîndu-mi. Dar eu rezistam și cu cît rezistam mai mult, cu atît ceilalți pieriau și cînd au pierit cu totul am intrerupt un „mi” oarecare și m-am întors. Învinsesem. Brusco mi-am dat seama că ea nu mai era în cameră. Fugise, dispăruse, nu contează. Am deschis imediat balconul. Jos în stradă răsărise soarele, o băltoacă de lumină în care am recunoscut-o îndată pe făptura aceea minusculă cu breton; lușerul trupului ei fluid palpită verziu în adieri interzise mie, aburind un orizont posibil. Și el ca un copac cojit. Fiindcă nu era singură. Pleca cu cineva, (un domn înalt) nu știu unde, nu contează, mă părăsise pe mine din motive personale și acum eu priveam scena, înțelegeam totul din priviri, intelgență, cu un cline lup, dar neputînd să latru. N-aveam tupeu. Și nu puteam decît să privesc în continuare dispariția lor inexplicabilă, fiindcă deși gesturile lor erau cit se poate de normale, adică urcaseră în troleibuzul 88, el îi ținea poșeta și ea se uita la el și troleibuzul a început să alunece spre Arcul de Triumf cu restul amănuntelor, știu, toate aceste fleacuri rămîn cit se poate de normale, ele ar putea chiar nici să nu existe, să fie numai o invenție personală, dar pentru mine doamnelor, totul este inexplicabil fiindcă eu am rămas din nou în balcon, în fața castelului de apă, cu clapa aceea cojită în sufler pe care ea a apăsât și-a lăsat-o așa, cu 8-ul meu, cu mânășa aceea de damă necunoscută (n-am să înțeleg niciodată cine a pierdut pe balconul meu o mânășă), etc.

Și cineva trebuie să răspundă de toată debandada, pentru că acum ce fac? Eu cum rămîn?

Moartea unui cow boy

El se plimbă prin parcul Cîșmigiu, însoțit de trei prieteni asemănători și, cei patru pășesc în același timp: cîinci, cu chitara, frații-de-cruce și muzică din Zorba-Grecu... El cîntă la chitară. El are ritmul, palmelor lor pocnind liniștea verde, iar ecoul vibrazînd și fetele trecînd pe lângă el... grăbindu-se prin norul de praful parfumat cu acorduri sonore; ritmul modificîndu-se și galopul răsunînd metalic, cu limbile lor potocovind tocurile fetei iar după cîteva pași Ei toți nechezănd...
...O față tresare, recunoscîndu-l și primindu-l în bărbate, buzele ei tremurî și El primește cele cîteva cuvinte ascultîndu-și numele; un acord, nou, al cîntecului uitat și șoptit de vîntul respirat prin guri deschise în ecoul codrului... El tremurî-n El, fiindcă avea un nume propriu și-l avea și pe acest „Nelu” numele lui mic, dar crescuse mare și singur se botezase „Johnny”, membrii familiei adresîndu-l se prin „mă” și cei din afară adresîndu-l „vagabondule, ligulanule, golanule” și acum...

Alertînd, cu ecoul, prin codrul nesfîrșit și tremurînd în nechezatul prietenilor, sub copitele galopantilor, El întinde o herghelie de cai; El sub norul de praful, sub copite și nechezat și privea fetei din ochii colegii de școală; prieteni din copilărie și vecini...
Trece clipa prin El; prin codru, desacordul stînzilor nechezănd peste coarda sensibilă și gîndul și clipa pleznind bruscate de plecare fetei și El... Zbătîndu-se-n pumn, sub palma Lui stringîndu-se cu lemnul chitarei și, în capîtul strunilor, zgîrît de coarda sensibilă și, ruptă fiind, El nu se vede, ridicînd brațul cu lemnul chitarei și horcînd din corzile-nintse și, lemnul tresare, pocnind pe capul celui mai apropiat cow-boy și El... vînzînd o privire lată și-n privea celui trăznit, o flacără, prin foc întinzîndu-se cîmpul de bătaie și două tabere: El cu-n frate-de-cruce și în cealaltă fata-palidă cu cel de-al patrulea cow-boy, cîinci cu chitara frați-de-cruce se bat în parc... Pe alei fronturi-fronturi, se apropie galopînd; tropătînd vin roșii și vadă spectacolul grațios și oprindu-se-n amfiteatru; în capîtul aleii fluturînd și ovocîrînd și vînzînd un număr sîlbatic în avertizarea celor scăpați din „Comara din Lacul de argint” O parte numesc animale, clămpînd din lîmbi și bicuindu cerul în cerul gurii, ca toți grăjdarii aflați în oras...

...Nu se apropie de numele lor — fiindcă la oras oamenii nu-și fac probleme din cazurile animalelor scăpate din frîu; avînd destule cu oameni ce-și slăbesc frîul și pînă sub povara problemelor, lasă urme strîmbe și obosesc și cad, pe drum, îngreunînd circulația oamenilor minunați din mașinile lor zbucătoare — și lovesc cu vorbe-n pietrele și, milițianul fluieră la stop, El crezînd că

fluieră la El încep să fugă galopînd; neurmăriți; galopîndu-se cu voposul lor; la casele lor tremurînd între ziduri, rigide, plînd strîdu... El rămîne pe afară, în fața clădirii — El cunoaște vederile din punctele casei și amintindu-și că familia doarme și ei casei avînd chei; străduindu-l nu li se deschide — și El pierzînd cheia în Cîșmigiu; nu sună... la porțile omului, rămîne o umbră, pe bordura rece umbră pleznind-I de sub picioare, rîzînd, conturată de „Luna dezmostenilor”, și...

...pleznînd prin întuneric, El purtînd-o mai neagră decît noaptea, umbră pornind pe drumuri și urmîndu-l pînă-n spații de vid... Rămîne răscruce de drumuri; străzile oragului pășind prin tabla din umbră, tabla suzîntă de un vîlstar sîlbatic, brațele Lui indicînd prin săgețile din umbră implințite în vînt, în toate direcțiile, la un pas de tulpid înțepenind și lăzînd, universul să-și ducă planele prin ramuri și puncte de reper și, brațele desenînd harta anilor cu: bălșile ei murdare și munții de fum și goluri căcînd, în cîștele babe și „Babele” și „Virgul de dor” și dorința tinertilor, bostii, implințindu-se la „Caraiman”, toți rămînd să se odihnească pe piatră, sub falmoasa cruce metalică și El rămînd, așezat, la Caraimanul din „Calea Victoriei” pe lemnul scaunelor, sub crucea de sticlă, a falmoșelor pahare prin care s-au legat frați-de-cruce cu chitara cîntînd și amînd în alei, prin parc... El ajungînd din nou singur și vîntul și chitara și planele prin care o caută oprindu-se-n umbră și prin întuneric în noaptea...

...Tîrziu, simțînd tare în iarbă și, simțîndu-se pipăit de chitară cu palma rece și lată și spartă, fiind, lipsită de strune... Palma-l alunecă-n groapa descoperită de corzile desprinse și răsfîrte sub pieptul Lui și El sub tufe și trandafirii roșii și bogăți în petale și lipsiți de parfum și-n întuneric, negri și-n alea nevăzuți din cauza tufelor și-a copacilor, mult, ridicăți din tufe și brațele Lor ridicîndu-l pînă-n negru, pînă la cer... Cei doi, cei mai apropiați, și-au împletit brațele cu noduri deschînd sub cer ochiurile unui năvod negru ornat cu frunze negre și ramuri desmățate și goluri mici și goluri mari și, prin toate plînge cerul, cînd plouă tare și, plîngînd din senin lovește trandafirii sfîșînd petalele cu bucați de argint prin care bate piatra, cu lacrimi de ghiță, lovită în cap și pe obraji, frunzelor, negre, alunecînd în iarbă, sub brațe și-n vînt... Rămîne îngununchiat, cu toată povara așezată pe tălpile-n-toarse sub El și El o umbră...

...Descoperîndu-se sub lună și trecînd prin „Luna dezmostenilor” ajunge un copil între doi trandafiri lîmbocociți... Se mișcă în ghiveciul familiei, de ziua mamei; tata aduce un fel de ghiveci în care sint

săditi trei boboci sub doi dezveliti; unul aproape oprit de mirosul celuilalt... fiindcă tatăl venise beat, de ziua mamei și de alte zile, venind mereu zile-n care e beat; o bătea-n fața Lor... Toți trei crescînd printre stropii sărași și stropii de sânge și, pătați în ochii vecinilor; boboci și-au deschis petalele sub privirile mamei... El rămîne păt, singur semînd cu tatăl și-noldeaua aflîndu-se aproape și, gresile Lui crescînd în ochii mamei rămîne păt cu pete mici și pete de pe mîinile tatălui și, stropii de sânge amestecați cu ai Lui, sărași și, amari cei de cereală și, vîndă mîna copilului repetînd anii în școala profesională și-n ghiveciul acela... și-n Ghiveciul familiei crescuse trandafirul negru; cel mai mic făcînd parte din specia cea rară, existenți sub formă artificială și, struncați în stradă, prin geam...

...Si luați de vînt și mîturați; se strîng grămizi-grămizi și-n parc oamenii nu-i vîd și-l calcă-n picioare și-l lovesc cu potocovale, fiindcă atît apăsă și-nțeapă și, și, prin spini, se apăsă unii de alții și se-ncurcă mai tare.

Așa s-a-ncurcat într-o seară, cu unul din alții grămădă; El singur luînd pietrele-n picioare și lovind în altele și, luat în picioare, fusese bruscat de doi și salvat de-o grămădă... A rămas în grămada lor, cu unul mai mare legîndu-se frate-de-cruce și devenînd prieten la cataramă... S-au legat cu cîte-o care lată; o palmă deasupra buzunarelor țintuite cu pînte scilpitoare; amîndoi fîrînd și-n alte buzunare și El fiind lipsit de exercițiu; trăgînd în buzunare străine, simțînd, Soare și juclîndu-se cu El și lăzîndu-te-mpuscat, seze luni, Le-o lăsat la răcoare, să ținească-n El palid; Soarele întinzîndu-se palid și lat, într-un disc sonor, rece și metalic în 180 de cercuri negre și, mai late, circumferințele galbene și punctele marcinădu-se; prin ochii peamului; pătrate, schitate, metalice cu grății; ochii soarelui; fîrînd, în aceeași rază, ochind punctul din care dispăruse căldura; în ziele galbene tremurînd și deșirînd cerurile și la fiecare rădărit mîngînd soarele cu umbră Lui atîndu-l în gînd... promite soarelui, Lui promîndu-și să nu se mai joace cu El de-a „baba-orbită” de teamă că-l nimește trăgînd în monzi...

...rămîne cu-n punct în vedere și-l atinge în zori, după ultima galbenă și, călcînd pe pămînt, pe-o rază, vede Soarele și ținta dispărînd... Complex dezorientat caută alta, trecînd ca un punct pe cerul din care își încep jocul, toate, vazele; primindu-le scilpitate și auzîndu-le hohotul în jocul abstract; El, rece, purtat de pașii mecanici... La cîșta metri își zărește umbră și se-nclăzește și alegărî-nspre ea călcînd-o pe picioare și, cu umbră Lui alergînd după umbră alegărî patru umbre în același timp; socotîndu-l și pe fratele-de-cruce acesta venind și la vorbitor, a venit să-L aștepte în capîtul razei calde și-și dau mîna... Două umbre, pipăindu-se, alegărî nebuze pînă la apus, cînd soarele ajunge la picioarele Lor și auzîndu-l rîde în toate punctele prin care umbrele ard lungite pe pămînt, și apîne-n vînt; la picioarele Lor... nebuze, dansează sub pașii picioarelor lungi, cu El rîde soarele lîngînd pămîntul prin contururile Lor; amestecîndu-le cu vîrful de copaci și clădiri și El și ramuri și frunze verzi și-n frunzele roșii, căzute-n sosea dansează corurile cu umbrele, cu El, cu picioarele razelor; lumea toată se-amestecă-n univers sprînzînd pe un punct și nebuze ascultă vîntul într-un vîrtej și, El nu-și aude hohotul, fiindcă buza pămîntului îi lînga pe creștet, cu fela de soare, cu limba roșie pînă de sine abstract; El; ard, pe bordură; pipăindu-și inima-n moalele capului și simțînd-o în tălpile picioarelor; neștiînd că privind apusul vor vedea pe-nserat; „dănsul nebulu-n în ochul de lăcăr”.

Acum, ascultînd ecoul în vîntul vîntului tremurînd în golul dintre „Babele” și limba arăd în cerul spart de metalul crucii și tălpile sale „Virgul de dor” și-ntoarse sub povara Lui în umbră, în iarbă neagră din parcul Cîșmigiu vede o parte a distanței dintre

vîrful Caraiman și locul din Calea Victoriei și-ncepînd să deseneze o hartă; schitează ceva umbră în întuneric desenînd cu El și fîrînd puncte, din noaptea, situate pe umbră Lui își uită picioarele, în prezent sub povara Lui și poziția care au amorsit și El, amorsat, pe tălpile-n toarse... Pornește din nou cu umbră, prin umbră, cu umbră culegîndu-se de pe străzi și scîpînd toată noaptea într-una din camerele umede și-imbicite de miros, aflate la subsol; plînd de fum și pahare și strune și El e multime cuprinzîndu-și cîteva adolescente și cochete și jmechere și despletite și dezmodate și fuate pe cuișe dansate de tocuri înalte și „teribile”; amestecîndu-se cu nume mici și late, unele denumiri date formațiilor ca: „Clubul Cavalierilor” sau „Focul vîchigilor” în care se botează băieții și El se botează „Johnny” și nu l se mai spune „Tîncul”, fiindcă Nelu e nume străin de formații lor, de clubul lor — că-l Lui demolîndu-se cu cîteva la fel de mici și, „Nelu” dispărînd sub geamul de peste drum în glasul prieteniei din copilărie — în casa de la subsol cădînd un nume și imperceptibil cădînd un om în El și pierzîndu-se, cădînd oameni, printre obiecte numai din talie și adîrînd prin norul de fum și mesele cenușii; dezmembrînd trunchiuri, cu streanguri, vinete sub capete-cranii și mîini acuturate din minci și plete și, toate plînd și El inclînîndu-se casa în vîrîndu-se și se poate lucrurile cu frînturi din El și obiecte și porcești și mase de fum deasupra și El jos, alunecînd sub toate din toate punctele așofîndu-se-n fum și pahare și cioburi; El rîndînd cioburi și furnicile curgînd prin El, în pieptul din parc și cușțele zăngănînd lîngă zidul curajozului și-njunghîndu-l în parc, prin norul cenușiu, iar în norul de fum și alunecînd; hohotînd capete șpanoclate amestecate cu alte trunchiuri și brațe de ceapă și brațe în pulberea zorilor și, vîntei cel din „Pădurea spinzuraților” și „Tîncul”, printre El, inconsistent... moare iar El nu s-a născut. Johnny aproape adormit și amestec și rece sub streanguri, din care, noaptea și țezală cîșii în hohotul zorilor... El sculțînd și, primînd nu știe dacă visează sau; avea; alegărî copacii din parc cu streanguri de la subsol și obiecte și splazurații; capete cunocute și cranii din „Pădurea spinzuraților” și El mare și El ține și neștiina dacă e viu sau mort; în vîntul cu spinzurații, în mormînt sau într-un parc plin de fum... Capete-capete, și din nou cranii — amefite, țepene și sub brațe un lac de sânge; lacul rupt sub sprințoasa copacului și, buza pămîntului deschîzînd gura Zilei; Undeva departe, la vîșărit; roșie, limba soarelui lîngînd ceapă dintr-o ramură. El, cow-boy ucis de prieten... Mort sub pălăria de mexican... plutește pe lac, cu-n lac de sânge. Întunericul mai doarme pe mînd, în groapa chitarei, cu noaptea și palma...

...Un grădinar bătrîn, uclînd florile și nevăzîndu-l, strepote trandafirii lipsiți de parfum. Stropii sar reci, apoi... un jet de apă curgînd vînzîndu-se din furtunul îndreptat spre tufa trandafirului, și, o mînd se spală singură în lacul din chitară... Chitara și strunele, și el se adună din iarbă: El revenîndu-și, repetînd chitara și-acordînd-o și acuturîndu-se de praful și...

...Soarele apune din nou iar El patru; cu chitara cîntă, cîntă frați-de-cruce și El... El cîntă la chitară. Coarda atînsă vibrează. În rezonanță, printre acorduri; răspunde ecoul și El răspunde „Nelu”. Așa-ncep cîntecul. Și omul se ascultă pe-o coardă. Și-n muzică stîmful vibrează, dar omul se-nfloară sau Nu!

MINODORA ARDELEANU

Alternanțe ritmate

Pașii bocăne pe lespezile coboritoare și sunetele sînt sorbite de vîntul fără obstacole. Ca nicăieri în altă parte, te apasă o însingurare cu miros de sare umedă și pe măsură ce umbli, simți în umăr strînsora unor degete.

Printre zgomotele de fier ciocnit și glasurile poruncitoare conjugate cu imaginea voalată a siluetei metalice din alte țărîmuri, își face loc o liniște care-ți înalțuie gleznele. De la înălțimea malului, luminile presărate își îngroașă conturul cu un pumn purtător de faclă. Cu frunțile încrunțate, soliele Wallhalei stau să privegheze plecarea unicului lui al Sulmonei într-o zi friguroasă de 1 ianuarie, în timp ce forfota portului pătrunde greu pînă în oraș și se pierde spre largul mării cu spumă acum cenușie.

Cu fața spre răsărit, dincolo de linia apei, gîndul eliberat fuge spre țărîmuri și insule și în cîteva clipe doar, fluidul acesta ar fi capabil să smulgă miraculos trupul care-l învește, într-un salt dedalic grațios. Numai cu cîteva luni în urmă monstrul cu solzi mișcători își paraliza victimele fascinate.

De necrezut! Larna, cei de aici aproape că urăsc marea, vorbesc despre ea ca despre o ființă care le stă în cale, de multe ori fără să-i cuvinte numele.

Să fie oare, mutată în subconștient, nesiguranta de după despărțirea temporară — și ei știu asta — dar repetată, a soarelui de mare, a focului de apă ce numai împreună asigurau principiul genului, sau mai aproape de pămîntul nostru, tremurul genunchilor timizi de prea mult orizontal, învățați cu osebire la alternanțele ritmate ale spațiului mioritic bliagian?

Poate și una și cealaltă și poate de aceea în fața mării, mai mult ca oriunde „murmură dor de pereche” și „pătima cere răspuns”.

Și totuși ea este, aproape, nu-i poți întoarce spatele, atita dor că fiind prea aproape. Își pierde condiția de poet: „homme libre, toujours tu cheriras la mer”.

FLORIN GABREA

film

CINE VA DESCHIDE UȘA?

Citesc în *Actes du Congrès International sur la presse périodique, cinématographique et radio pour enfants* (Milano, 1953), finalul comunicării relative la socialitatea filmului: „Cinematograful poate constitui pentru fiecare din noi, descoperirea lumii, descoperirea vieții tuturora și a noastră, descoperirea forțelor ce acționează înăuntrul ei, a roniciei naturii, a puterii omului (...) Cinematograful și numai cinematograful poate reda sinceritate — experiențe; vitalitate — lucrurilor; oamenilor — complexa lor omie; poate face să apară îndărătul schemelor unei triste scenografii care înrămează, sărăcind-o, viziunea cotidiană a omului obișnuit, infinită și exuberantă bogăție a realității. Bogăție care înseamnă viață și poezie a lucrurilor și care e o perspectivă deschisă a existenței, e o recunoaștere a intervenției eficace a acțiunii umane în lume și a procesului liber și reciproc, a creării și continuării și solidarității universului oamenilor, atât de diferențiat în aspecte și în valori”. Am reprodus acest lung citat pentru că — privind în special filmul pentru copii — găsim aici un sistem de referințe, un model ideologic în raport cu tendințele unui film specific cum e *Cine va deschide ușa?* Vibroză, în filmul lui Gheorghe Naghi un cert sentiment de omie; se întrevede de la regizor — ca și la scenariștii Alexandru Andrișoiu și Nicolae Ștefănescu — o anumită cumsecădenie, o anumită blindețe și gingăsie, sesizabilă în felul de a se apropia de lumea ingenună a copilăriei. Din păcate, însă, de multe ori realizatorii se îndușosează înaintea noastră și alunecă spre sentimentalism și melodramă, iar atitudinea morală — justificată în premisele ei — se transformă în moralism pedant.

Filmul nu se prezintă în două ipostaze distincte: una, de amprentă „documentaristă”, cealaltă înglobând părțile de „invenție”, cum o numeau neoclasicii, de „fantezie creatoare”, cum îi spunem noi. Prima e, de departe, cea reușită: momentele de la școala de corecție (chiar dacă unele soluții sint imprumutate, „cultural”, din alte filme), cele din port și mai ales scenele din camion și din tren, cu surprinderea fugară, dar destul de exactă a unor tipuri, dintre care unele depășesc simpla sa voră pitorească. Există în aceste imagini mai mult autenticitate, deci mai mult viață (sau învins), dimpotrivă, atunci când autorii imaginează acțiuni și conflicte psihologice de pură „fictiune”, ei devin teatrali, lăsin-du-se dominați de un soi de romantism folcloristic, de artificialitate. Pe de altă parte, să nu uităm că drama nu e doar a copilului, a lui Ovidiu, ci, în aceeași măsură, a părinților, care-l lasă la voia întâmplării. Or, problematica acestora din urmă e escamotată sau, cel mult, menționată ca subtext de palidă sugesție, în ciuda unor scene violente.

Din punct de vedere al procedurilor, *Cine va deschide ușa?* ne atrage atenția asupra faptului că, în ultima vreme, filmele noastre abuzează de flash-backuri, de retrospectii (cu *Subteranul*, cu *Cerul începe la etajul III*), ceea ce vadește o anumită neîncredere a cineastilor noștri în *vorbirea directă*, în nararea „obiectivă”, fără întorsături de timp și de unghi. Nu neg, în principiu, eficacitatea cinematografică a narațiunilor bazate pe pulsațiile memoriei, dar e limpede că nu ne putem închina, stereotipându-le, în scheme unice.

În ceea ce privește interpretarea, recunosc că „masca” fundamentală a lui Armand Oprescu, cu îndărătnicia și cu tristețea ei marcată, e pregnantă și expresivă; totuși, mi s-a părut că Monica Teodorescu e mai exactă și mai mobilă, dând mai mult adevăr și dialogului, care — la băiat — sună deseori fals, nu totdeauna adecvat propriului timp de gândire.

Reținând lăudabila aspirație spre puritate a realizatorilor, mă gândesc cit de necesar devine, pentru cinematograful nostru, depășirea atitudinilor de paternalism naiv, de sentimentalism, de punere în scenă artificială, în favoarea adevăratei bogății a cinematografului, care înseamnă viață și poezie a lucrurilor și, bineînțeles, a oamenilor.

FLORIAN POTRA

balet

studio '68

„Baletul modern” a învins!

În fond, balet modern în înțelesul strict al cuvintului nu există, oricât de paradoxal ar părea această afirmație care urmează să fie publicată. Publicul, deseori îndus în eroare, a receptat ca balet modern orice dans fără a avea conștiința că este un balet modern sau a dansului de muzic-hall sau de salon.

Confuzia pornită încă de la baletul modern al Marthei Graham care a apărut pe scenă fără poanta tradițională, a ajuns să genereze chiar asimilarea (forțată și falsă) de către genul de artă numit balet a tuturor pantomimelor, tablourilor vivante sau a dansului de muzic-hall sau de salon.

Dar iată că Balanchine păstrând postamentul tehnic al dansului riguros classic, e modern prin concepția sa coreografică care supune dansul, raliat exclusiv dar decent pe o canavază muzicală, avaturilor capricioase ale inteligerii spectatorului de azi, dornic de exprimarea sentimentelor și gândurilor contemporane.

Maurice Bejart, Roland Petit, Michele Descombey, Françoise Atlan coregrafi al căror nume a devenit sinonim cu arta baletului contemporan, sedus de problematica contemporană caută să impună noi modalități de expresie cultivând un balet abstract, alături accentuându-i dramaticul, vitalitatea sau, împunând sugestia inefabilului printr-o stilizare adecvată.

O trăsătură comună la toți, începând de la Fokin, este eliminarea totală a pantomimei, nedesfășurată pe muzică și înmăpă de valente coregrafice. La noi, încercările instructive de până acum le-a pus capăt Oleg Danovski cu spectacolul coupe de luni seara intitulat *Studio '68* — spectacol experimental de balet modern. (A se înțelege balet contemporan).

De mult un spectacol al Operei române nu a cunoscut un astfel de succes întrunind deplina încredere și admirație a publicului. Oleg Danovski a dovedit că stăpânește o paletă coregrafică multicoloră, capabilă să se adapteze la orice înnoire.

Desigur, „capul de afiș” al spectacolului l-a constituit baletul abstract „Metamorfize” pe muzica lui Paul Hindemith care a demonstrat, odată cu frumusețea și atractivitatea genului (deloc facilă și exterioară), meritul mai adânc pînă la reliefarea intrinsecă a mișcărilor capabile de însăși de emoție artistică), posibilitățile tehnice cu adevărat surprinzătoare și de neabătut pînă acum ale dansatorilor care, se situează astfel în mișcările celor mai bune trupe de balet din lume în această privință. Rămâne ca Oleg Danovski și ceilalți coregrafi să le exploateze cu și mai mult curaj urmînd să dea astfel cuvînt strălucire pe care o merită baletul românesc. Cele trei precenii de solisti s-au completat reciproc în eșantion evoluții în stil clasic: Sergiu Ștefănescu și Magdalena Popa cu grație și cu o „elevație” de învidiat pentru orice balet din lume și Beana Iliescu tinînd sala cu răsunarea tăiată prin spectaculozitatea variațiilor; iar Ion Tugearu și Cristina Hammel radiind forță și ingenuitate.

Baletul după „Concertul de esare opus 3” de Alban Berg e un strigăt de suferință a sufletului și a non-reciprocității iubirii proiectate în dans prin zigzaguri geometrice unor procedee mai noi.

Cu elemente adecvate de expresie (funcționalitatea pozelor și a sculpturalului) care au mers pînă la confluența cu dansul expresionist „Scenele amare” ale lui Anatol Vieru pe versuri de Garbiela Lorea, au căpătat în înălțare coregrafică dramatică și fiorul cerut de atmosferă — o incurșiune fugară în istoria arti de zbuciumată a Spaniei. Un rol deosebit în balet l-au avut jocurile de umbre și lumini.

Lui Gheorghe Căciuleanu baletul „Zidul” după Simfonia a II-a Dutilieus l-a permis etalarea unei fascinante plastici corporale.

Interesante materializările coregrafice ale sentimentelor, gândurilor rele, geloziei orbe sau a rațiunii orbe rînd pe rînd, li stăpînesc pe om în drumul său de urcare a zidului — obstacolul din fața împlinirii.

„Lilium” (o amuzantă dar nefinisată parodie cerută de absurdul muzicii lui Varèse) a identificat un monstru înspăimîntător cu tineretul modei „Beat” ținta atacului parodiei. Beticuliu au ei destule neajunsuri, dar să nu-i urmărim ca pe fiare fie și cu un ipotetic Sherlock Holmes. Elementul ritmic a fost scintila generatoare a unui foarte scurt intermezzo folcloric „Ritmurii ardelenesti”, dans bărbătesc stilizat pe muzică de tobi. Spectacolul în întregime a fost o revelație. Deci am dori ca acest „experiment” să intre cit mai neîntîrziat în cuvenita circulație a valorilor, care să-i dea drept de viață în repertoriul permanent al teatrului.

NICOLAE SPIRESCU-COLIBAȘI

muzică

COMPOZIȚII

Tribuna tinerilor compozitori devine într-adevăr o manifestare muzicală bine întărită, permițînd restabilirea unui raport just, confluent între tineri și vîrstnici, între iviri, descoperiri de talente și consacrarile definitive ale maturității artistice. Cu riscul de a repeta, dar cu gîndul de a fi mai ferm convingător, așezăm înaintea însemnărilor noastre un citat, înregistrat de curînd în presa noastră de la criticul american Irving Lowens: „...școala românească (de compoziție n.n.) s'ar situa înaintea altor școli, cum este cea poloneză, ugoslavă, sau vest-germană”, considerate în prezent centre de cercetare compozițională de prestigiu mondial. Păreră aceasta nu ni se pare deloc exagerată căci ceea ce caracterizează în mod dominant viața noastră artistică azi, este cu siguranță tendința multiplu afirmată de auto-exprimare creatoare, un elan, o chemare compozițională majoră, cu perspective inedite, pe care am numi-o cu toată seriozitatea de dimensiuni grave.

Grupul tinerilor creatori este și el masiv. Cea de a doua tribună și-a propus prezentarea unor creații compoziționale, relativ necunoscute și care n-au circulat însă ori în muzicologie ori cu prilejul unor alte prime audiții de muzică de cameră. Toți deuntau în genul simfonic.

George Draga (n. 1935) cu al său triptic *Pasacaglia, Tocata și Fuga* ne pare a fi un creator înclinat spre latura constructivistă a muzicii, gîndirea sa compozițională fiind ancorată încă într-un aspect neo-clasic evident, care nu ia însă forme stravinskieni, opunîndu-li-se chiar, puțînd fi apropiate mai ales de stilul bartokian sau dervărele lui parțiale din muzica lui Lu-toslawski, George Draga nu este un avangardist. În muzica lui convultesc printr-un echilibru bine stabilit elemente ușor eterogene — armonii clasice și moderne — care văduse solida tehnică, tentații spre dezvoltări dramatice, sobrietate tematică.

„Meditații simfonice” ale lui Eugen Vendei (n. 1937) deopotrivă înzestrat creator și inginer electronicist, — aparțin unui alt gen de muzică. Așadar, organizat logic în discursul sonor înclinată spre culoare, poetic, spre meditație, structurarea melodică a piesei aparțin tehnicii mai noi de compoziție, față de ceea ce Eugen Vendei aderă sincer, neavîntîndu-se însă să descopere valente cu totul unice. Muzica lui are o limpezime senină, de joc sonor gutural, pastelat, lipsit de disonanțele incertărilor dramatice, cumulînd cafonii, de acum caracteristice unui întreg gen de muzică modal românească, sîndu-lu-e într-o substanță tematică proprie. Pe această latură Eugen Vendei este un sintetizator. Reușita este notabilă.

Corneliu Dan Georgescu (n. 1938) găsește în folclor resurse demne de interes simfonic. „Motive maramureșene” este o piesă plină de vervă dinamică, cu înclinații pentru sonorități deschise, scriptoare, dialogînd elemente folclorice, poate citate, specifice muzicii maramureșene într-o virtuozitate îndrăzneală. Totuși ne pare compus cu o intuiție foarte personală, ceea ce impresionează în mod deosebit fiind deliberarea voită de la orice canon de sintaxă veche pe care îl creștem indispensabil unui astfel de gen muzical. Dar C. D. Georgescu se lasă purtat cu fantezie în lumea sunurilor maramureșene, realizînd cu viva citate un film de 8 minute prin care-și trădează talentul.

Octavian Nemescu (n. 1940) este compozitorul căutărilor structurale. Remarcat încă de anii trecuți printr-o splendidă, complexă Sonată pentru clarinet și pian, face azi dovada capacităților sale deplină în „Triunghi”, dictîndu-ne, împunîndu-ne calificative majore. Este incontestabil una din figurile cele mai reprezentative, originale ale tinerilor. Plăsmurile sale se arată azi printr-o lucrare datată cu trei ani în urmă, *Triunghi pentru orchestră mare*, este artă și în același timp cercetare sonoră, descoperînd frumusețile producătorilor fonetice, manifestînd intuiție liberă în țesătura reverberațiilor. Complexitatea limbajului este reală. Posibilitățile de dezvoltare arhitectonică din cîteva nuclee sonore atestă soliditatea concepției sale.

De aproximativ aceeași formație cu Octavian Nemescu, — Lucian Mețianu în cele două „Tablouri coregrafice” (lucrare, de asemenea, de dată mai veche) ne apare un muzician rafinat cu idei muzicale fecunde, amalgamînd în această lucrare elemente tipice „modernismului clasic” împropăzîndu-le însă printr-un farmec personal față de care aderența ascultătorului nu poate să fie decît totală. Orchestrorului își etalează arta Muzica lui Mețianu are efecte incantatorii, rituale, fixînd cu pregnanță teme și ritmuri, supra-punîndu-le, repetîndu-le cu ostinație. Contururile melodice au ceva coregrafic într-adevăr și pînă la urmă invită real la imagini plastice. La sugesție. Studiul experimental al Operei l-ar putea împlini această coordonată funcțională?

IANCU DUMITRESCU

DINU SĂRARU
CRONICA TEATRALĂ

Scena pentru copii și tineret

Problemele educației copiilor și tineretului, ale formării orizontului lor cultural și estetic, probleme complexe, niciodată epuizabile, constituie în lumea contemporană obiectul unor investigații întinse, al unor preocupări majore, reclamînd o mare diversitate de soluții și mijloace.

Intr-un asemenea context apelul adresat virtuților teatrului se face tot mai insistent și, cu justificată îndreptățire, scena dedicată unui scop atât de nobil se impune privită cu o atenție sporită în exigențele ei maxime.

Departate de a rămîne o simplă modalitate de familiarizare cu arta scenică sau de transmitere, mai colorată, a unor adevăruri universale comune, cu caracter imediat didactic, **Teatrul pentru copii și tineret** începe să devină, sau ar trebui să devină, tot mai elocvent, o tribună artistică majoră, în activitatea careia actul de creație e menit să cunoască permanent, și să respire din plin, spiritul epicii pe care o traversează.

Acordînd problemelor de educație întreaga lor importanță, și făcîndu-se nemijlocit ecoul lor, o scenă pentru copii și tineret va trebui să se îndepărteze, lucid, de prejudecata care a făcut, nu o dată, ca atîtea spectacole să se transforme în suplimente modeste ale orilor de dirigență.

Pentru că ceea ce se cere unui astfel de teatru este în primul rînd să rămînă teatru și să învingă, ca atare, prin strălucire, inventivitate, fantezie și elevație, inamurabile bariere care-l fac inaccesibil altui public decît celui marcat de vîrstă. Observațiile pe care le fac, în aceste rînduri, înzorcînd din conștiință că, după aproape trei stagii de existență declarată, **Teatrul „Ion Creangă”** este încă departe de a se fi impus ca o prezență în peisajul bogat și superior artistic al mișcărilor noastre teatrale.

Nu-mi propun, firește, să analizez propriu-zis activitatea acestui teatru — deși ar fi cit se poate de folositor dacă acest lucru s-ar face și în Consiliul Teatrelor — și nici nu doresc să trag concluzii definitive.

Propunerile care urmează se vor mult mai modeste: sugestii personale.

Așa de pildă, ne-am imagina scena **Teatrului „Ion Creangă”** ca un adevărat focar al experimentului novator, oferînd fanteziei cîmpul optim de desfășurare. Făcînd din obligația de a fi ecoul spiritului tinerii generații, mobilul principal al activității sale un teatru pentru copii, în primul rînd, ar trebui să devină locul cel mai propice al întîlnirii cu valorile literaturii naționale și universale destinate acestei vîrste.

Nu simpla dramatizare școlărească, ilustrativă și didactică, ci însumarea operei unui punct de vedere estetic superior, care să confere spectacolului, în toate datele lui componente: acție, scenografie, regie, valoarea actului de cultură teatrală.

Aceasta ar presupune atragerea celor mai bune forțe ale teatrului nostru la această oră, colaborarea cu scriitorii și plasticieni de prestigiu, implicit existența unui consiliu artistic alcătuit din specialiști de înaltă învins și autoritate.

Între „Cocoșul neascultător”, de pildă, și „Print și cerșetor” este o distanță care ar trebui marcată permanent în activitatea unui asemenea teatru, care nu arareori s-a confundat, la un nivel inferior, cu obișnuita scenă de azi ar putea să conducă a evoluției psihologice copilului de azi ar putea să conducă a astfel de teatru la concluzii revelatorii cu privire la spul de inteligență și receptivitate înregistrat sub imperiul revoluției rapide de ordin științific și tehnic — și a răsîndirii cuceririlor ei — prin care trece omirea.

Altfel, pierzînd contactul cu o asemenea realitate, teatrul nu și-ar mai putea împlini îndatorirea de înainte-mergător. Apelin, deci, și în spectacolul destinat copiilor la concluziile oamenilor de știință, pedagogi și psihologi, teatrul își va putea permite să studieze situația repertoriului într-un context neapărat nou.

Nu mai puțin complexă apare chestiunea repertoriului consacrat tineretului. Aici, cu precădere, **Teatrul „Ion Creangă”** poate să se dovedească cea tribună a actului novator, abordînd o diversitate de mijloace interpretative la nivelul procesului efervescent pe care îl cunoaște astăzi scena. De la spectacolul literar sau lectură — cu care alte teatre i-au luat-o de mult înainte — la reprezentarea de mare anvergură, incluzînd valorile repertoriului universal impuse la vremea lor tocmăi de tinerete generații, o asemenea instituție ar putea să se facă relevantă contribuînd direct la prestigiul artei teatrale.

Răspunzînd imperativelor tinerii generații, avidă de cultură lucidă, entuziastă, generoasă, o scenă dedicată ei ar putea foarte bine să devină centrul catalizator al forțelor scriitoricești interesate de teatru, cultivînd pentru aceasta reportajul de actualitate, dramatizarea celor mai bune buci de proză sau ample poeme, în sfîrșit, piesa de teatru scurtă, astfel încît fiecare nou spectacol să invite și să incite scriitorul de teatru.

Un teatru pentru tineret nu poate fi străin de tînăra generație de scriitori, nu poate fi străin de tînăra generație de compozitori sau plasticieni. În jurul său ar trebui să graviteze tot ce are mai bun în aceste domenii: arta noastră tînără și, evident, nu numai cea tînără, dar e locul să o spunem, că niciodată pînă acum la **Teatrul „Ion Creangă”** spectatorul sau n-a fost invitat să-și cunoască direct, talentele abia iesite din rîndurile sale.

Sugestiile acestea, evident neorganizate, și mai ales fără ambția de a fi ultimul cuvînt de spus, nu pot fi totuși desprînse de unele realități obiective. Mă gîndesc, în primul rînd, la sala fără indoielă, improprie, în raport cu care se consolidează atîtea din argumentele scuzelor. Dar, cercetată cu mai multă atenție, mai mult entuziasm problema nu pare chiar atât de insolubilă. În București se află, și în mai toate cartierelor, destule săli care pot oferi condiții comode desfășurării, cel puțin a unor din spectacolele sugerate și care, sint convins, s-ar bucura de o audiență mai mult decît încurajatoare. Este nevoie însă de mai multă pasiune, de mai multă răspundere. Și aceasta cu atât mai mult, cu cit, azi, problemele tineretului se află în centrul atenției generale în statul nostru.

Conferința din decembrie, Plenara C.C. al P.C.R. care a precedat-o, au abordat cu înțelepciune aceste probleme, hotărîndu-le o rezolvare care a întrunit unanimitate de acord.

Intr-un asemenea context și rolul și rostul **Teatrului pentru copii și tineret** trebuie să fie unul la înălțimea misiunii care i s-a încredințat.

8
pagini
1 leu

COMITETUL DE REDACȚIE

GHEORGHE ACHITEI (redactor-șef adjunct)
ION DODU BALAN (redactor-șef adjunct)
GICA IUTES; AUREL MARTIN MIHA
NEGULESCU . DINU SĂRARU (secretar general
de redacție); VIOLETA ZAMFIRESCU

Prezentarea grafică STEFANA HARBUR

SĂPTĂMÎNA

16 — 23 decembrie

Colaboratorii noștri
vă recomandă:CARTEA — Scott Fitzgerald: *Marele Gatsby* E.L.U.TEATRU — *Crivățul de aseară*, de Leonida Teodorescu, premieră pe țară prezentată de Teatrul de Stat Brăila, în cadrul Decadei.FILM — 101 *șalmașeni*. Producător Walt Disney. Al șaptelea continent. Producție a studiourilor din Zagreb și Bratislava, în regia celebrului regizor Dušan Vukotic.

MUZICĂ — Concertul cunoscutului cvartet Philharmonia. Marți 19, orele 20, în sala mică a Palatului. În program lucrări de Strawinski, Wilhelm Berger, Schumann, Hugo Wolf.

EXPOZIȚIE — Pictorul italian de origi-

nă română Richard Antoñi expune în sala din incinta Ateneului, 32 de iconograme.

TELEZIUNE — *Îndrăgostiții din Toledo*, cu Alida Valli și Pedro Armendariz, vineri 23 decembrie, ora 21,15.

BALET — Studio '68, spectacol experimental de balet modern, semnat de Oleg Danovski, marți 19 decembrie, ora 19,30 la Opera Română.